

Військовий капелан — про жахи полону, мужність і стійкість українських воїнів, віру в Господа і ЗСУ

» стор. 4—6

Чому бідні — бо дурні, чому дурні — бо бідні

У багатьох селах до влади десятиліттями обирають грабіжників, корупціонерів і казнокрадів

» стор. 8, 11

«Знаць, от Бога і голос той, і ті слова...»

Хто і коли називав Анатолія Паламаренка «національно схвильованим», чим він заборгував Григору Тютюннику і коли виступав біля лінії фронту

» стор. 9—11

Україна молода

Середа, 17 липня 2024 року

№29 (5993)

Учорашні курси НБУ:
1 \$ = 41,010 грн
1 € = 44,726 грн

Сонце в ударі

Нестерпна спека: чому вона прийшла та що з цим робити

» стор. 3

Коли вимкнули фонтани.
Фото з фейсбук-сторінки журналістки Мар'яни П'єсцук.

Дмитро Плетенчук
спікер ВМС України

«Останній сторожовий корабель чф рф просто зараз звалює з нашого Криму. Запам'ятайте цей день».

ДОПОМОГА

Гроші на зМІНИ

Держава компенсуватиме 80% вартості розмінування ділянки фермерам, які працюють на власній чи орендованій землі

Фото з сайту dw.com.

Наталія НАПАДОВСЬКА

Розпочався прийом заявок на компенсацію за розмінування сільськогосподарських земель. Це можна зробити через Державний аграрний реєстр (ДАР — Ред.). Держава бере на себе оплату 80% вартості очищення полів.

На програму компенсацій у державному бюджеті закладено 3 млрд гривень. Цього рішення агровиробники, землі яких розташовані на деокупованих територіях, чекали з нетерпінням. Через повномасштабне вторгнення росії приблизно 25% території України забруднені мінами та вибухонебезпечними предметами.

Як уже писала «Україна молода», через захмарні ціни на послуги ліцензованих компаній з розмінування українські фермери вимушені звертатися до так званих чорних саперів, які пропонують низькі розцінки, але не дають жодних гарантій з безпеки. Наприклад, один гектар механічного розмінування коштує 250-300 тисяч гривень у ліцензованих компаній, а гуманітарне розмінування, яке дає повну гарантію безпеки, коштує \$3-5 за кв. м. Вартість ручного розмінування — від 3 до 5 мільйонів гривень за один гектар. За умови того, що в Україні аграрна земля коштує півтори-дві тисячі доларів/га, це дуже великі кошти.

Приблизно половина всіх фермерів, які загинули від мін, перебували на полях, де проводилось знешкодження вибухових пристроїв без жодних гарантій або вдавались до імпровізованого розмінування, або звертались до чорних саперів. Відтепер держава готова до солідних компенсацій затрат на розмінування. Вимоги до фермерів теж прості й зрозумілі: фермерські господарства не повинні мати податкового боргу, вони не є банкрутами, не належать громадянам держави-агресора та не перебувають у санкційному списку. Програма компенсації за розмінування поширюється як на землі, які перебувають у власності агровиробників, так і на ділянки, які вони орендують.

«Державний аграрний реєстр став інструментом допомоги не лише в уже звичних програмах підтримки, а й у таких нестандартних, утім не менш важливих, як розмінування, — презентує програму перша віцепрем'єр-міністерка України Юлія Свириденко. — Подача заявок через Державний аграрний реєстр максимально спрощена».

Переважна частина даних фермера буде підтягуватися ще на етапі реєстрації на сайті ДАР. Для заповнення заявки й накладення цифрового підпису потрібно лише декілька кліків.

Коротка інструкція. 1. Подати заяв-

ку на сайті ДАР. 2. Після цього перевірку проводить Центр гуманітарного розмінування. 3. Далі стандартна процедура закупівлі через Prozorro: визначення очікуваної вартості розмінування, вибір переможців тендера, закупівля послуг. 4. Фермер вносить лише 20% суми. Решту 80% — держава. 5. Коли оператор протимінної діяльності розмінував ділянку, — надсилає документи Центру гуманітарного розмінування. Той їх перевіряє. І банк перераховує кошти на оплату послуг.

На сьогодні участь у програмі беруть два державні банки — ПриватБанк і Ощадбанк. Із часом до програми долучаться інші банки, частка держави в яких становить понад 50%. Відповідно, фермеру потрібно відкрити в одному з таких банків рахунок, на який перерахуватимуть кошти.

Завдяки новій системі всі учасники програми — фермери та оператори протимінної діяльності — зможуть за прозорою процедурою чітко бачити, як формується ціна на розмінування, хто брав участь у торгах та яка фінальна вартість розмінування кожної ділянки.

Така компенсація буде доступною для фермерів, які лише планують розмінувати свої ділянки й чия земля забруднена й це підтверджує нетехнічне обстеження. Ті фермери, хто вже розмінував ділянку у період з 24 лютого 2022 року по 15 квітня 2024 року, зможуть отримати компенсацію за іншою процедурою. Для цього фермер має заповнити та подати заявку на адресу Центру гуманітарного розмінування compensation@uachd.org. Підписати цифровим підписом і додати документи: копію договору із сертифікованим оператором на надання послуг з розмінування, копії актів наданих послуг, що підтверджують проведення розмінування, копії платіжок, що підтверджують розрахунок за надані послуги з розмінування.

Ціну на послуги з розмінування визначатимуть на відкритих торгах у системі Prozorro. Компенсацію надаватимуть лише раз за одну забруднену ділянку.

За останній рік у країні майже вдвічі зросла кількість сертифікованих операторів протимінної діяльності, звітує уряд. «Маємо вже 43 операторів, ще 52 перебувають у процесі сертифікації, — зазначає Юлія Свириденко, — результати цього бачимо в конкретних цифрах. За пів року очистили та повернули аграрям майже 156,6 тисячі гектарів сільгоспземель».

Але цього все одно недостатньо, адже такими темпами роботи з розмінування триватимуть ще 5-7 років. ■

НА ФРОНТІ

Прощання з морською вахтою

Українські військові змусили росію вивести з окупованого Криму останній сторожовий корабель

Лариса САЛІМОНОВИЧ

На українському півострові не залишилося жодного російського судна, спроможного вести бойову вахту на Чорному морі. «Останній сторожовий корабель чф рф просто зараз звалює з нашого Криму, — повідомив спікер ВМС України Дмитро Плетенчук. — Запам'ятайте цей день».

Речники окупаційних військ іще не прокоментували знакову для теперішньої війни подію. Але ЗМІ повідомляють, що, найвірогідніше, йдеться про СКР із проекту «1135 Буревістник». На озброєнні рашистського флоту було два таких кораблі — «Ладний» і «Питлівий». Один із них уже перебазували подалі від кордонів, а тепер, схоже, настала черга й для другого. «Сьогодні на головній базі чорноморського флоту рф, місті-герої Севастополі, залишився лише іржавий мотлох — пара тральщиків та МПК», — повідомив Telegram-канал «Кримський вітер». Решта ховається в Новоросійську і в портах окупованої Абхазії.

На території сухопутних губерній теж неспокоїно. Днями українські дрони залетіли до села Березівка на Білгородщині й знищили дві бойові машини піхоти і ворожий танк. Успішну операцію підготували і провели прикордонники бригади «Помста». А в ніч на 16 липня під атакою наших безпілотників опинився Кореневський завод низьковольтної апаратури, що в Курській області. Йдеться про одного з найкрупніших виробників розподіль-

ного та керуючого електрообладнання на росії. Його продукцію широко використовують у промисловості та енергетичному комплексі країни-агресорки.

Тим часом запеклі бої тривають фактично по всій лінії фронту. Особливо гаряче цими днями на Донецькому напрямку. За даними експертів американського Інституту вивчення війни, ЗСУ змогли відбити кілька позицій у південній частині Нью-Йорка, але окупанти мали успіх поблизу Авдіївки.

З'явилася також інформація про успіхи на Покровському напрямку батальйону «Шквал», що складається з громадян, які відбували покарання в місцях позбавлення волі. На поширеному в мережі відео добре видно момент зачистки ворожої посадки за допомогою екіпажів БМП Bradley. Війці десантувалися та відпрацювали по російській піхоті, зайнявши їхні позиції. «Гідний результат справжніх левів!» — прокоментували сюжет відеоператори. У повідомленні також йдеться про те, що «Шквал» був сформований із добровольців, які самі прийняли рішення захищати країну.

На Харківському напрямку окупанти продовжують наступати в районі Вовчанська та Глибокого, але при цьому масово скаржаться на величезні втрати. У Мініборони України проілюстрували цей розпач конкретними цифрами. Лише протягом минулого тижня наші Сили оборони знищили 8 тис. 100 окупантів, 43 танки, 141 БМП, 255 безпілотників і 358 артилерійських систем. ■

ЗЛОЧИН І КАРА

Агентка за ґратами

Зрадниця сидітиме довічно

Людмила СТРИГУН

Завдяки СБУ довічне ув'язнення отримала агентка ФСБ, яка коригувала ворожий вогонь і намагалася влаштуватися на роботу до Черкаської ОВА. Як повідомили «Україні молодій» в управлінні СБУ в Черкаській області, вона коригувала ракетні удари рф по території регіону. Серед основних цілей агресора були об'єкти військової інфраструктури Сил оборони.

Для виконання ворожого завдання агентка виїжджала на місцевість, проводила розвідку і через анонімний чат передавала окупантам координати і детальний опис українських об'єктів. Крім цього, зловмисниця намагалася влаштуватися на роботу до Черкаської обласної військової адміністрації, розповіли в спецслужбі.

У разі зарахування на посаду спритниця сподівалася отримати розвіддані про функціонування критичної інфраструктури регіону. Однак співробітники СБУ своєчасно викрили зловмисницю, задокументували її злочинні дії і затримали на початковому етапі роботи на спецслужбу рф.

На підставі зібраних Службою безпеки доказів суд визнав зловмисницю винною за двома статтями Кримінального кодексу України: ч. 2 ст. 111 (державна зрада, вчинена в умовах воєнного стану); ч. 2 та ч. 3 ст. 436-2 (виправдовування, визнання правомірною, заперечення

Російську агентку затримали на початковому етапі роботи на спецслужбу рф. Фото надане управлінням СБУ в Черкаській облті.

збройної агресії рф проти України, глобалізація її учасників).

Окрім максимального терміну покарання — довічного позбавлення волі — суд призначив конфіскацію все майно зрадниці. Розслідування проводили співробітники СБУ в Черкаській області за процесуального керівництва обласної прокуратури. ■

■ ВІНАХІДНИЦТВО

«ЧАС» молодих

Старшокласники з Чернігова створили прилад, який може виявляти дрони на відстані до п'яти кілометрів

Лариса САЛІМОНОВИЧ

П'ятеро старшокласників Чернігівської школи №1 розробили прилад, що може стати неабиякою загрозою для ворожих БПЛА. Своє ноу-хау хлопці вдосконалювали протягом року і вже незабаром відправлять для тестування на фронт. Технічну новинку 17-річні раціоналізатори назвали «ЧАС» — «частотний аналізатор спектра».

Основу їхнього винаходу становить український детектор безпілотників «Цукорок», який школярі наділили штучним інтелектом. Саме він здатний розпізнавати не один, а різні види БПЛА, розширюючи базу їх виявлення. «У звичайному детекторі треба розробляти алгоритм виявлення і підтвердження під кожен дрон, — розповів Суспільному один з учасників групи Олександр Тимошенко. — А тут (якщо з'являється нова ціль) достатньо натренувати нейронну мережу й заново її завантажити. Тобто вона більш гнучка». Можна сказати, що «ЧАС» ловить саму частоту, на якій літає безпілотник.

Перший прилад хлопці створили з наявних у них запчастин. Зараз внутрішні деталі вже замовляють, а верх друкують на 3D-принтері. Вони настільки загорілися власною справою, що фінансують свій

проект із кишенькових грошей і навіть ходять на підробітки. Наступні моделі юні винахідники хочуть оснастити ударостійким і водонепроникним корпусом. «ЧАС» для фронту — справжня знахідка, адже дозволяє оператору виграти хвилини для прийняття зваженого рішення і посилює рівень його безпеки.

Українські військові невдовзі почуватимуться більш упевнено в повітряних боях іще й завдяки високоточним КА-Бам вітчизняного виробництва. Як повідомив начальник авіації Командування ПСУ Сергій Голубцов в ефірі Радіо Свобода, нині вже завершено роботу з розробки спеціальних комплектів до радянських авіабомб, що значно збільшать дальність їх польотів і точність ураження цілей.

Нове обладнання має високий рівень захисту від ворожих РЕБ і готове до фінального тестування. «Через декілька тижнів ми маємо розпочати випробування перших партій таких бомб, вже українських, — каже Сергій Голубцов. — Але поки використовуємо західного виробництва: GBU-39, GBU-62. Різних калібрів, різних бойових частин, як проникаючих, так і касетного типу. Залежить від того, яка це ціль. І ефективність їх вражає. Якщо вдається подолати систему ППО росіян, то це 100-відсоткове влучання в ціль». ■

■ ПАМ'ЯТЬ

Обличчя міста

На фасаді філармонії відкрили меморіальний знак архітектору Леоніду Кондратському

Людмила НІКІТЕНКО

У Черкасах урочисто відкрили меморіальний знак одному з авторів проекту обласної філармонії — видатному українському архітектору, члену Національної спілки архітекторів України Леоніду Степановичу Кондратському.

Як повідомили «УМ» у Черкаській міській раді, за часів своєї трудової діяльності Леонід Кондратський, у співпраці з Миколою Собчуком та Сергієм Фурсенком, створив низку архітектурних шедеврів, які й сьогодні прикрашають місто. Серед них — краєзнавчий музей, відзначений Державною премією імені Т. Г. Шевченка, центральна частина Черкас, за яку автори проекту отримали премію Академії будівництва та обласну архітектурну премію України.

«Співробітники департаменту архітектури та містобудування Черкаської міської ради пам'ятають Леоніда Степановича, який завжди ділився своїм досвідом, тактовно висловлював свою думку. До нього прислухалися, адже він був професіоналом з великої літери», — говорить директор

департаменту архітектури та містобудування Черкаської міськради Артур Савін.

«Мій батько був відданий своїй справі, завжди працював та дбав про архітектурну спадщину України. Він був не лише чудовим майстром своєї справи, а й люблячим батьком. Я вдячний Богу за те, що народився саме в цій родині, — додає син Леоніда Кондратського, Михайло.

До виготовлення та встановлення меморіального знаку долучилися міський голова Анатолій Бондаренко та обласна організація Національної спілки архітекторів України.

«Леонід Кондратський — це видатний український архітектор, який зробив неоціненний внесок у розвиток Черкас, це людина, яка творила обличчя нашого міста, робила його кращим, затишнішим, сучаснішим. Він був не просто талановитим архітектором, а й справжнім патріотом Черкас та своєї справи. Цей меморіальний знак — данина пам'яті та шани цьому талановитому й самовідданому майстру», — підсумовує черкаський міський голова Анатолій Бондаренко. ■

■ НЕБЕСНА КАНЦЕЛЯРІЯ

Сонце в ударі

Нестерпна спека: чому вона прийшла та що з цим робити

Олеся МАЗУРКОВА

У третьому класі на уроці географії я випадково написала, що Україна розташована на материк Африка. Тоді це дуже розсмішило моїх однокласників, та зараз, спостерігаючи за людьми за вікном, що потерпають від +38°C, я розумію, що не дуже-то й помилялася. Дійсно, останні два тижні для України виявилися надзвичайно спекотними і причин тому багато. Чи можна на це якось вплинути? Нумо розбиратися.

Протягом останніх 50 років зростання температури повітря стало найінтенсивнішим за 2 тис. років. Подібна температура, яка була минулого року, востаннє, на думку науковців, була майже 100 тисяч років тому. А сталося це через різноманітну та однаково руйнівну діяльність людини — хто би сумнівався...

За даними Центру екологічних ініціатив «Екодія», за два роки повномасштабної війни в Україні росія завдала збитків клімату на \$32 млрд.

У перші 12 місяців російська агресія призвела до викиду 120 млн тонн вуглецю, а за 24 місяці великої війни викиди продовжали зростати й тепер становлять 175 млн тонн. Це перевищує річну кількість викидів від такої високоіндустріальної країни, як Нідерланди, використаня 90 млн бензинових автомобілів на дорогах або будівництво 260 вугільних електростанцій по 200 МВт кожна.

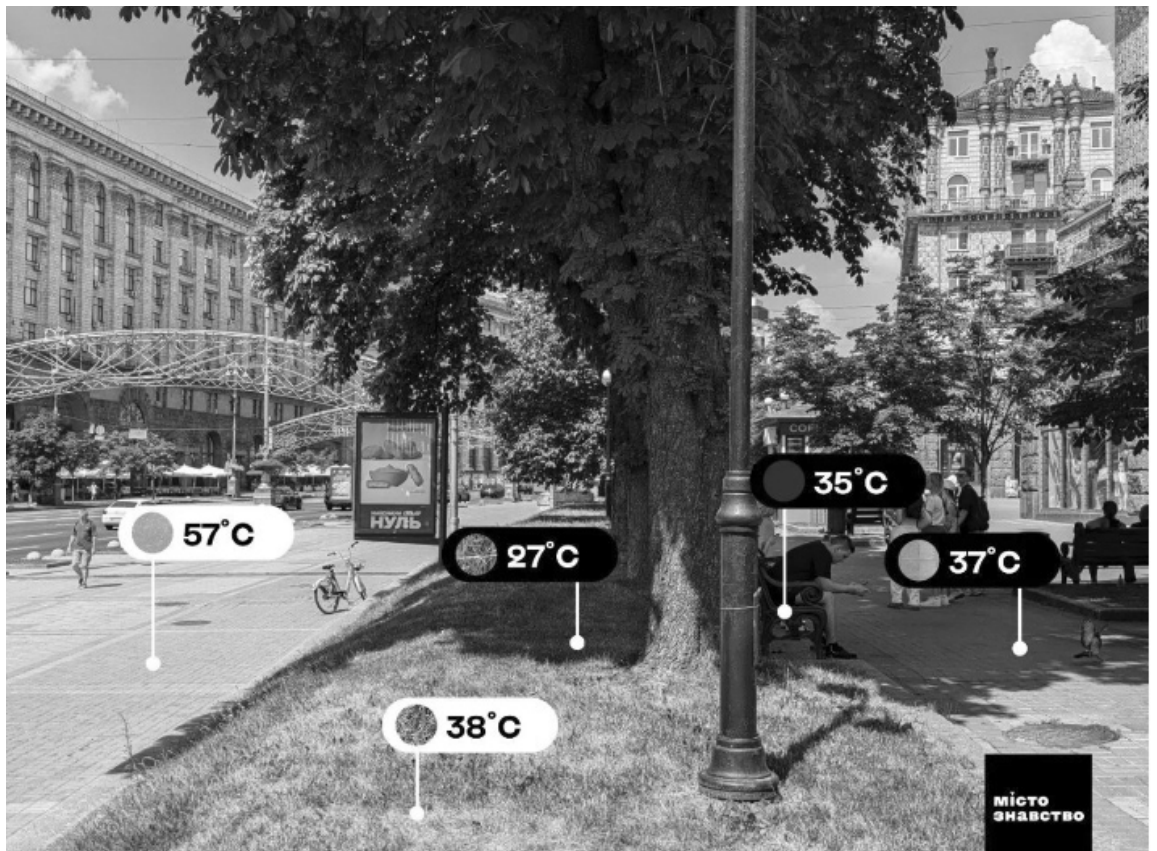
Погоду псує і звичайна люд-

ська діяльність: надмірна кількість газів, які утворюються в результаті діяльності ТЕЦ, транспорту, сільськогосподарства чи промисловості, потрапляє до атмосфери Землі та утримує в ній сонячне тепло, не даючи останньому повертатися до космосу. Внаслідок цього відбувається «розігрів» нашої планети й через це підвищується її середньорічна температура. Простими словами, Земля — це пальня, а ми, якщо нічого не зміниться, — майбутні вишкварки.

Адже темпи зміни клімату в Україні навіть вищі за європейські: швидкість зростання середньої за рік температури нашої нельки у 1961-2023 рр. становила 0,41 градуса за десять років, коли в Європі — 0,34 градуса. За даними Національного управління океанічних і атмосферних досліджень (NOAA), Україна стала одним із регіонів планети (за винятком полярних широт), де протягом останньої декади зростання температури відбулося найвищими темпами.

От тобі й маеш: 14 липня Метеостанція Тетерів зафіксувала в Києві температурний рекорд — максимальна добова температура була +37,7°C. Попередній рекорд +34,4°C фіксували в 1951 і 2021 роках.

Але це лише квіточка — Наталка Діденко, метеорологиня й телеведуча, опублікувала в себе на сторінці такий допис: «15 та 16 липня температура повітря в Україні становила +33...+39 градусів, місцями до +40...+42

Хрещатик (біля метро), Київ, 14.07.2024, 14:30.

градусів. Більша частина України й надалі потерпає від сухого, а точніше пересушеного повітря.

Послаблення спеки очікується на півночі України 18 липня, на півдні, сході та в центральних областях ймовірно послаблення спеки орієнтовно 20-22 липня...».

Урбаністична ініціатива «Містознавство» провела цікаве дослідження, використавши інфрачервоний пірометр — прилад для безконтактного вимірювання температури. Результат можна побачити на фото — вражає, чи не так? Рослинність, якої так бракує Києву, — це природний кондиціонер. Дерев та кущі поглинають тепло, виділяють кисень і створюють тінь. Окрім того, вони зменшують рі-

вень шуму та затримують дощову воду. Тому «Містознавство» вважає, що збільшення насаджень у місті — це найефективніший спосіб боротьби зі спекою.

Спека в наші дні — проблема універсальна, тому міста інших країн по-різному пристосовуються до нових реалій. Наприклад, у Відні існує мережа «прохолодних вулиць», з великими деревами та арками, що розпилюють воду. В Арнемі ж розібрали й озеленили 10% асфальтованих поверхонь, а в Медельні взагалі створили 30 «зелених коридорів». У них висадили 880 тисяч дерев та 2,5 мільйона менших рослин. З 2016 по 2019 рік середня температура в таких зелених коридорах знизилася з 31,6°C до 27,1°C. Також значно покращилася якість повітря та

на 34% виріс рівень використання велосипедів.

На місці не стоїть і Київ, який у 2022 році запустив програму #містоживихтін та передав сто паростків винограду районним адміністраціям, а через рік обрав 25 ділянок, на яких перестав скошувати траву й натомість висадив різнотрав'я, аби підвищити біорізноманіття міста.

«Цього року ми маємо 39 ділянок у Києві, де не скошуватимуть траву, і ще 17 ділянок, де висаджуємо луки. Цей експеримент буде тільки масштабуватись. У 2025 році кількість ділянок зросте», — розповідає очільник Департаменту захисту довкілля та адаптації до зміни клімату КМДА Олександр Возний.

Тож це лише початок. ■

Ганна ВОЛКОВА

Священник, військовий капелан, який потрапив у полон у складі гуманітарної місії біля острова Зміїний, провів у російських катівнях 68 днів, зазнавши важких моральних і тілесних тортур. У липні — друга річниця підняття на звільненому Зміїному українського прапора (04.07.2022), тож панотець поділився з «Україною молодю» своїми спогадами про пережите й роздумами про те, що являє собою російське суспільство.

Чорноморський острів Зміїний, що розташований в Ізмаїльському районі на Одещині, був окупований армією РФ у перший же день повномасштабної війни. Після того, як наші прикордонники відмовилися скласти зброю, відправивши російській військовій корабель за відомою адресою, росіяни завдали ракетно-артилерійського удару по гарнізону острова. У результаті майже всі будівлі було пошкоджено, а Зміїний перейшов до рук окупантів. На той момент там перебували 13 українських військовослужбовців Ізмаїльського прикордонного загону, котрі, як вважалося, загинули або були поранені.

Наступного дня на острів, що за 37 кілометрів від берегової лінії, було відправлено український пошуково-рятувальний корабель «Сапфір» з метою евакуювати поранених та тіла убитих. До членів екіпажу на прохання одного з капітанів Військово-Морських сил долучився настоятель одеського Свято-Троїцького храму ПЦУ, капелан ЗСУ Василь Вирозуб. Разом з ним у небезпечне плавання вирушили капелани Олександр Чокос та Леонід Болгаров, а також дитячий лікар Іван Тарасенко.

Проте на підході до острова їх перехопили військові з уже «покійного» флагмана російського флоту, крейсера «Москва». Всі учасників гуманітарної місії включно з 19 членами екіпажу захопили в полон. Василь Вирозуб провів у неволі довше за всіх — 68 днів, під час яких його піддавали жорстоким тортурам. Але вистояв. Не зламався. Не втратив гідності.

Доводилося вбитого по шматочках складати

■ Панотче, скажіть, чи погодилися б ви сьогодні, знаючи, що вас чекає, на подібну операцію?

— Коли зателефонував капітан ВМС і спитав, чи зможу я піти на це завдання сам, чи відправлю когось зі своїх підлеглих, я відповів, що піду сам. Я йшов рятувати людей. Це моя місія.

Якби знав, що в тому не було сенсу, бо острів захоплений і всі наші прикордонники живі, лише двоє поранених, то, звісно, я заявив би, що це не найкраща ідея. Але якби зараз сказали, що потрібно евакуювати звідкись людей, то, певно, не задумуючись пішов би. Хтось має виконувати цю роботу. Священник — це не тільки хрестини й весілля. Священник — це коли й біда, і горе. Це миротворець, визволитель.

■ Чому саме священники опинилися на борту «Сапфіра»?

— Ми всі служили на передовій, знаємо, що таке смерть, що таке евакуація поранених. Я з 2015 року служив капеланом у 72-й бригаді й умію принаймні грамотно накласти джгут, не боюся брати в руки тіло воїна. Бо й на лінію бойового зіткнення потрапляв, і під обстріли. Хоча капелану не дозволяється перебувати на «нулі», однак він завжди має бути поряд, щоб підтримати бійців. То, скажу, і вбитого доводилося з БТРа витягувати, по шматочках збирати... Бо молоді солдати боялися до того доторкатися. А потім цього пошматованого воїна треба було ще мамі віддати... Це страшні речі. Війна — дуже велика біда.

■ Виходить, своєї місії ви не виконали і самі при цьому потрапили в полон?

— Ми на вимогу росіян кинули якір поблизу острова. За кілька годин з'явилась оглядова група і нас поставили на коліна. «Хто ви такі? Чого прийшли? Ви що, безсмертні чи ідіоти?» — навели на нас зброю.

А я подумав і кажу: «Так, безсмертні». Тоді це видавалося нам якось грою у «наших» і «чужих». Не вкладалося в голову, що таке може бути в

XXI столітті. Хоча на серйозність ситуації вказували крейсер «Москва» і теж уже давно затоплений ЗСУ патрульний корвет «Васілій Биков», що стояли неподалік.

Від росіян ми дізналися, що вони взяли наших прикордонників у полон. Відтак «Сапфір», на борту якого не було ніякої зброї, мав би повернутися назад в Одесу разом з усіма, хто перебував на його борту. Натомість нас пересадили на російське судно, яке взяло курс на Севастополь.

Загалом, згідно з міжнародними угодами, цивільне судно ніхто не мав права затримувати. Але ж для росіян, як ми добре знаємо, ніякі закони не писані.

Та все ж ми свою місію виконали на 5+. Адже, пройшовши полон і випробування, які з ним були пов'язані, повернули людей з острова Зміїний живими.

«Номерні» полонені без імені та прізвища

■ Всі витримали знущання, зрадників серед захоплених не виявилось?

— Були, на жаль, діти (так священник називає військових. — Авт.), які не змогли витримати катувань. Деякі з них залишилися на тому боці, долі деяких я не знаю. Одна військовослужбовиця з розвідки, що пройшла з нами полон, розказувала, що один чоловік з їхньої частини перейшов на службу до ворога, його призначили конвоїром наших хлопців.

■ Що найстрашніше в полоні? Чи можна до нього звикнути?

— Ні, не можна! Це жах. І найстрашніша каторга — очікування. Ти не знаєш, коли за тобою зайдуть, чи знову поведуть на допити, чи на катування, чи вкотре кинуть у «резинку», чи, як часто траплялося, битимуть струмом, чи підриватимуть нігті цвяхами... Це щохвилиний страх. І постійний голод. У нас на заході України, де я виріс, свиней годують набагато краще, ніж нас годували. А ще постійний холод, від якого не можеш спати.

■ Де вас тримали?

— Одинадцять днів ми провели на гауптвахті Чорноморського ВМФ росії у Севас-

СИЛЬНІ ДУХОМ

«Неправильний піп» «Росіяни намагались інформацію, Степан Бандера»

Військовий капелан — про жахи полону, мужність і стійкість українських воїнів, віру в Господа і ЗСУ

Василь Вирозуб: «Ми не програємо! Бо з нами Бог».

тополі, і це був найлегший період полону. Так, на нас чинили моральний тиск. Нам говорили, наприклад, що Київ захоплений, що України вже немає. Там проводили допити по кілька разів на день у доволі гуманній формі. Основними запитаннями до мене були: «В каком отделе СБУ ты служиш, на какую разведку работаешь?».

Ще під час допитів часто запитували про бандерівців, від яких вони начебто прийшли нас «асвабаждать». Питали, чи володію я інформацією, де перебуває Бандера.

З Криму нас — людей 200 полонених (військовослужбовців зі Зміїного утримували окремо, а перед відправкою нас об'єднали) — літаком доставили в Шебекіно Белгородської області, далі доправили у Старий Оскол цієї ж області.

Спочатку нас пропустили через фільтраційний наметовий табір. Оце вже було жахиття. Ми всі були доволі легко одягнуті, а тут мороз -22. Один військовий, наприклад, мав на одній нозі борець, а на другій — гумовий капець. Хтось був в самій футболочці, хтось — у блаженських штанах... Нас усіх поставили на коліна, змусили завести руки за голову й не дозволяли піднятися, доки не провели огляд. Це тривало кільканадцять годин. Хто намагався змінити положення тіла, того били прикладом ав-

томата по голові. Дехто втрачав свідомість.

З тих пір у нас не було ні імен, ні прізвищ, лише присвоєні номери. Мій номер був 27...

Погодували нас аж на третю добу.

У нашому наметі стояло 22 розкладні ліжка із совдепівськими матрацами і подушками. Нам видали по ковдрі й кинули купу вживаного одягу, який привезло цивільне населення: безрозмірні светри, куртки... На кому було менше одягу, ми того більше вдягали.

Потім нас перевезли у СІЗО №2. Ось де було справжнє пекло! Тут застосовували електрошокери, під'єднували струм до статевих органів, виривали нігті, ставили на розтяжку... Били так, що аж кров ішла з носа, аж зуби ламали.

■ Хотіли якісь цінні відомості отримати?

— Усі покази ми дали в Криму. Потім нас били дубинками тільки тому, щоб усіляко принизити, щоб показати свою зверхність. Щоб я упав, наприклад. Щоб мене під час пробіжки на прогулянці (зранку нас виводили подихати свіжим повітрям) нацькований собака вкусив за ногу. Били, щоб показати, що ти ніхто. Били для самозадоволення. До того, доки я був у підрянику й з хрестом поверх нього, ще ніби остерігались, а коли вже постригли і переодягнули в

чорну тюремну форму, то били і вже не питали, чи я батюшка.

У смердючому карцері без води і туалету дають трохи їжі, але не дають ложки

■ Панотче, ви згадали про «резинку». Що це таке?

— О, це таке цікаве підвальне приміщення розмірами 3,5 на 2,5 метра, все оббите гумою, в якому немає ні вентиляції, ні туалету, ні крана з водою. Називається карцер. Тебе роздають догола й кидають туди на 3-4 доби. Без води, їжі, в холод. Особисто я провів там три з половиною доби.

Холодно було так, що я стояв на одному місці, щоб нагріти його. За кілька годин підшов ступень починають боліти так, наче їх побили палицями. П'ятки аж печуть. Тоді стаєш на коліна і вже так грієшся. Коліна також починають пекти, і ти піднімаєшся. І на сідниціх не дуже посидиш, бо чим більше твого тіла торкається підлоги, тим більше мерзнеш і тебе починає трясти від холоду. Тільки починаєш засинати — падаєш на холодну долівку і прокидаєшся. З'являються галюцинації.

У карцері дають лише 200-300 грамів чаю на добу і трохи їжі, але не дають ложки. Можеш їсти руками. Але ти сидиш у цих нечистотах, і твої руки смердять ними. Випари сечі просто видали легені.

■ СИЛЬНІ ДУХОМ

Василь Вирозуб: вибити з мене де перебуває...

Капелан завжди має бути поряд, щоб підтримати бійців.

Вже на другу добу я кашляв гноєм.

Ці три з половиною доби були найважчими. Я думав, не витримаю. Попросив уже Господа прийняти мене...

■ **За які провини туди кидали українських полонених?**

— За те, що ми українці. А за що росіяни кидають туди своїх, я не знаю. Єдине втішало мене, що я рано чи пізно, живим чи мертвим звідти вийду, а охоронники СІЗО й військові там і залишаться. І їхні діти, і внуки, і весь народ. Росія давно стала зоною.

■ **Як ви гадаєте, чи повірили окупанти тому, що ви священник без погонів під рясою?**

— Я напевне знаю, що ні. Коли вони зрозуміли, що під час катувань я відповідаю одне й те саме, мене перевірили на поліграфі. Там теж були однотипні запитання — про роботу на розвідку й СБУ, на кожне можеш дати відповідь або «так», або «ні». Після цього їхній контррозвідник, підполковник, здається, прийшов до мене і каже: «Я вот не понимаю, в чьом смысл твоей должности». У них церква — це друга рука ефесбешної структури, у них це так працює, і невтямки було, що може бути по-іншому. У їхньому розумінні я був «неправильний піп».

Від своїх заряджався відвагою, та й перед ворогом не хотів виглядати слабким

■ **Це правда, що у вашому айфоні зберігалося фото з екзоголовою «Правого сектору» Дмитром Ярошем і що**

саме воно було причиною такого жорстокого поводження з вами?

— Певно, що так. Двох капеланів протестантської церкви і лікаря, з якими ми разом потрапили в полон і з якими ділили одну камеру, обміняли раніше, а мене затримали ще на цілий місяць. А я ж був духівником «Правого сектору», весь він у мене в храмі мовився...

На мої сторінці у фейсбуці були фото з багатьма відомими людьми в Україні: і з на той час міністром оборони Резніковим, і з командувачем Військово-Морськими силами України Неїжпапою, з іншими високопосадовцями армійських структур. Були світліни, де я на передовій, на параді, на піднятті українського прапора...

Вони сподівалися почути від мене, що я співпрацюю з нашою «конторою», тобто з СБУ. Щоб я зізнався в цьому, могли кілька осіб бити кулаками в потилицю по черзі протягом двадцяти хвилин. Змушували казати на камеру, що я боюся «Правого сектору», через це не хочу повертатися в Україну...

■ **Які молитви ви читали в найтяжчі моменти?**

— Разом із протестантськими колегами ми щоранку збирали військовополонених на молитву. Молилися за Україну, за її волю, за честь, за славу, за народ, за перемогу українського війська над усяким ворогом і супротивником, за повернення всіх полонених. І ставили перед війна-

ми завдання: повернутися додому живими, здоровими і не ушкодженими.

■ **Окрім молитви, що допомагало не зламатися? Фізична форма?**

— Я можу, звісно, підняти мішок цукру, але стометрівки не бігав і фізкультурами дуже не займався. Але я бачив відвагу і сміливість в очах багатьох військових і заряджався нею від них. Я не міг бути гіршим за них. Це була взаємопідтримка. Та й перед росіянами не хотілося виглядати слабким. Причому чим більше нас били й катували, тим чіткіше ми усвідомлювали: у наших бійців на фронті справи йдуть краще, аніж у ворога.

Особливо відчувалася молитва мого приходу. Коли наставала 9-та вечора, то було відчуття, що за мене моляться пів України.

Якщо Україні дозволять програти, України більше не буде

■ **І нарешті настав той день, коли ви отримали команду вийти з камери...**

— То було п'яте травня. Мене переодягнули — віддали підрясник і навіть хреста, чому я найбільше здивувався, зав'язали скотчем очі, на руки наділи кайданки і повезли на аеродром. Я це зрозумів, коли почали вантажити в літак, — почув українську мову. Думав, нас відправляють у Маріуполь, де окупанти збирались 9 травня проводити парад, бо раніше чув про це.

На щастя, літак приземлився у Сімферополі. А далі

Із Дмитром Ярошем.

Фото з відкритих джерел.

нас — 50 чи 70 осіб, точно не знаю — посадили у два тентовані «Урали» й кудись повезли. Брезент на вантажівці, в якій я перебував, був розрізаний, і один солдат побачив через дірку місцевість, яку він знав. «Хлопці, ми ідемо в бік України!» — радісно сказав. І лише тоді ми зрозуміли, що нас везуть на обмін.

■ **Якими були ваші емоції, коли ви ступили на рідну землю?**

— Обмін проходив біля якогось великого села на Херсонщині. Мені запам'ятався повністю розбомблений міст, тому через річку місцеві накидали каміння, щоб її можна було перейти. Я разом з іще трьома солдатами несли по тому камінню ноші з бійцем з ампутованою ногою. Перенесли, стали віддавати медикам, і хтось із них сказав: «Слава Україні!». У мене перехопило подих, а на очі накопилися сльози. Я міг сказати лише: «Дійсно, слава». Згадуючи цей момент, я завжди плачу...

■ **Вам досі важко згадувати пережите?**

— Стараюсь не згадувати. Але й не мовчати. Бо світ має чути, з ким зараз воює український народ. Наші вороги — це не люди! Це звірі, які прийшли нас убивати. Вони знову прийшли нас убивати! Ми це проходили і за Єкатерини, і за Петра, і за Сталіна, і за Берії... Вони нас нищили голодоморами, гноїли на Соловках... Вони вирізували нас шаблями, кулями нас убивали! І вони знову це прийшли робити!

■ **Убивці заслугуватимуть коліс на прощення? Мені хочеться почути відповідь на це запитання від вас саме як від священника.**

— Як можна пробачити цю орду, яка прийшла знищити наш народ? Коли хтось каже, що треба проявляти до ворогів любов чи християнські чесноти, я кажу: не можна любити сатану, не можна любити зві-

ра! Звір має сидіти в клітці! Як простити цим нелюдам те, що вони відрізують нашим воїнам геніталії і голови? Що гвалтують до смерті дітей на очах у батьків? Як пробачити сльози батька й матері, які втрачають сина? Як пояснити дитині, чому її татка вбили чужоземці?

Українці більш ніж 300 років прищеплювали росіянам цивілізацію, волю, любов до землі, до православ'я і старалися асимілювати... Оце промивання мозку, що ми єдиний народ, воно спрацювало дуже серйозно. На жаль, ми не читали серйозних творів наших класиків, які нас попереджали, хто такі росіяни. Козаки ті були розумні й завжди тримали порох напоготові, бо знали, що москаль живе під боком.

Звіра можна адресувати, навіть навчити говорити «Добрий день», «Слава Ісусу Христу», але це не передається генетично!

■ **Ви свідчили про безчинства росіян на кількох поважних міжнародних заходах. Які основні посили доносите на них?**

— Це було на саміті в Парижі. До мене підійшли представники Червоного Хреста й почали розпитувати про катування. Я прямо сказав їм, що вони представляють міфічну організацію: вона начебто є, але її представники ніхто з українських полонених не бачив. Зате в Україні люди з Червоного Хреста приходять у камеру до російських полонених з лінійками й вимірюють... відстань від стіни до ліжка. А на кухню заходять зі спеціальними приладами, щоб перевірити, чи достатньо калорій у «першому» і в «другому».

Ви ж подивіться, які наші діти виходять з російських в'язниць — одні кістки та шкіра. Я, наприклад, за 68 діб втратив понад 15 кілограмів ваги. Що-що, а катувати росія навчилася!

Звкінчення на стор. 6

■ СИЛЬНІ ДУХОМ

«Неправильний піп» Василь Вирозуб: «Росіяни намагались вибити з мене інформацію, де перебуває... Степан Бандера»

У госпіталі після полону.

*Закінчення.
Початок на стор. 4-5*

І коли я чую, що полоненим кацапам в Україні дають можливість спілкуватися з рідними по телефону та ще й передачі отримувати, для мене це розрив шаблонів! Я просто в шоці.

Тим часом у російських казематах досі перебувають як військові, так і цивільні, ще з 2014-2015 років. Це люди з

Криму, Донецька, Луганська, Маріуполя... Про це розповідають ті, хто повертається з полону.

■ 17 листопада 2023 року, у День боротьби за свободу та демократію, в Національному театрі Праги ви разом з представниками Чехії та Словаччини отримали важливу громадянську відзнаку — «Нагороду Пам'яті народів», якою щорічно преміюють людей за внесок у боротьбу з тоталіта-

ризмом. Що вона для вас означає?

— Це заохочувальний приз для того, щоб більше працювати (*усміхається*).

У мене була можливість тоді поспілкуватися з президентом Чехії Петром Павлом. Я просив у нього «Хаймарси» для України, але він сказав, що це не наш рівень. Кажу: «Я — капелан, ти — колишній військовий генерал. Як це не наш рівень?». А невдов-

На пошуково-рятувальному судні.

зі з'явилося повідомлення, що завдяки Петру Павлу Україна отримала перші з сотень тисяч 152-міліметрових артилерійських снарядів, які він знайшов по всьому світу. Бо такі люди, як він, розуміють, що наша країна стоїть на захисті цивілізованого світу, що вона стала полем бою між тоталітарним режимом і свободою.

Але насамперед ми самі маємо усвідомити, що відстоюємо сьогодні своє право просто жити, просто бути. Бо якщо москаль зайде сюди, українців просто винищать. Спочатку фізично, а потім потихеньку згноять по тюрмах. Вони не дадуть нам шансу бути українцями.

Тож хай увесь світ знає:

якщо Україні дозволять програти, України більше не буде.

Але ми не програємо! Бо з нами Бог. Бог не дасть на погаль український народ. Тож молимося, віримо в Бога, віримо в ЗСУ. І стоїмо! ■

Матеріал підготовлений у рамках проекту «Where Are Our People?», що реалізується громадською організацією PR Army. Проект має на меті розкрити сплановану росією політику насильницької депортації українців, висвітлити тему в дискурсі та закликати до необхідності постійного тиску на росію та світові правозахисні організації до повернення депортованих.

Олеся **МАЗУРКОВА**

Минулого тижня відбувся офіційний запуск проекту Code for Ukraine, в якому канадська та американська організації об'єднали зусилля для запуску передової освітньої програми з комп'ютерних наук для постраждалої від війни та соціально вразливої молоді в Україні.

Проект на перспективу

Code For Ukraine — унікальна 12-місячна ініціатива, спрямована на надання дітям, що постраждали від війни, та тим, які зростають у малозабезпечених сім'ях, безкоштовної, всебічної підготовки у галузі комп'ютерних наук, людиноцентричного дизайну та основ менеджменту проектів.

Програму було створено завдяки співпраці канадсько-української благодійної організації Help Us Help та Code.X — поважної організації з Кремнієвої долини, що надає технологічну освіту. Разом вони обрали з понад 300 бажаючих пів сотні майбутніх учасників ініціативи віком від 14 до 17 років, які візьмуть участь у реалізації освітньої програми.

Навчання проходитиме за підтримки Факультету прикладних наук Українського католицького університету (УКУ), а семеро студентів факультету вже

■ ТЕХНОЛОГІЇ

Виховати лідерів, або Код для України

додолучені до теоретичних та практичних занять у ролі менторів.

Протягом двох тижнів інтенсивного табору обрана організація молоді навчатиметься майстерності кодування та дизайну з підтримкою експертів-волонтерів з престижних університетів США та провідних технологічних компаній. Це закладе фундамент для подальшого навчання в режимі онлайн до

наступного очного табору взимку 2024/2025 рр. Уся програма розрахована на один рік та розподілена на три табори.

Метою проекту є не лише надання технічних навичок, а й виховання креативності, здібностей до вирішення проблем та підприємницького мислення, що є рушієм прогресу для підрастаючого покоління українських лідерів.

Коментарі організаторів

Тейлор Сіхавонг, президентка та співзасновниця Code.X, не приховує свого ентузіазму щодо початку програми: «Ми дуже раді запуску Code for Ukraine в УКУ. Це є свідченням стійкості та потенціалу української молоді, і ми прагнемо надати їм інструменти та знання для успіху в цифрову епоху».

«Ми в захваті від потенційного впливу, який ця програма може мати на життя цих студентів, — переконана Софія Ющенко, організаторка та членкиня правління Help Us Help. — Надання доступу до високоякісної освіти та менторства може не тільки розширити їхні майбутні можливості, а й дати їм змогу зробити позитивний внесок у розвиток своїх громад».

Таїса Мисаковець, старша програмна менеджерка Help Us Help, поділяє думки своїх колег: «Ентузіазм і рішучість наших відібраних студентів дійсно надихає. Наша мета — надати їм не лише технічні навички, а й впевненість та креативність

для інновацій та лідерства у технологічному секторі».

Діяльність організації-засновниці

Канадсько-українська благодійна організація Help Us Help протягом тридцяти років демонструє постійну відданість підтримці соціально вразливих дітей та молоді за допомогою освітніх проєктів в Україні та Канаді. За час своєї діяльності організація виділила понад 25 мільйонів доларів США на благодійну допомогу, підтримавши численні ініціативи. Ці ініціативи охоплюють широкий спектр різноманітних галузей, включно з гуманітарною допомогою, освітньою грамотністю, мистецтвом та культурою, соціальною роботою та розвитком громадянського суспільства.

Code.X — це неполітична, нерелігійна освітня некомерційна організація з Кремнієвої долини, яка приносить експертні знання для нових технологічних ринків по всьому світу через освіту в галузі дизайну, технологій та підприємництва. ■

■ ОГЛОШЕННЯ

Втрачене свідоцтво про право власності від 17.01.2008 р., видане Головним управлінням житлового забезпечення ВО КМР (КМДА) (Наказ від 21.12.2007 р. №2271-С/КІ) на кв. 487, в буд. 21 по вул. Княжий Затон в м. Києві, на ім'я Лисиця Микола Володимирович, вважати недійсним.

ПІСЛЯМОВА

Саміт НАТО: варіанти маніпуляцій чи версії правди?

Захід не відступив, але й не перейшов у наступ на головного світового агресора

Тетяна ПАРХОМЧУК

Такого «потужного» за наслідками саміту НАТО давнього не було. Одразу після його закінчення хотілось звернутись: «Дайте ще раз слово Дональду Трампу — шоу має продовжуватися, він ще може щось «відмочити» й теж усіх «порадувати». Але не встигло висохнути чорнило цього тексту, як стало відомо про замах на Трампа. Ми ні на що не натякаємо. Передбачення — не наша парафія, однак... А тепер серйозно, але не без цинізму та скепсису. По-іншому цей шабаш не сприймається.

Як і очікувалося, Україна не отримала запрошення на вступ до Альянсу на ювілейному 75-му саміті НАТО, що проходив у Вашингтоні. Але комюніке відкупилоса обіцянку підтримувати нашу країну на її «незворотному шляху» до повної євроатлантичної інтеграції, включно з членством у НАТО.

Окрім політичної складової, є й практичні результати саміту — нам обіцяно кілька пакетів військової допомоги, у тому числі з дуже необхідними системами протиповітряної оборони.

Невідворотність — це залізобетонно?

Отже, на цей раз українська сторона поїхала у Вашингтон без завищених очікувань. Вони були більш скромні й конкретні — зброя та фінанси для того, щоб Україна могла протистояти російській агресії.

Після завершення саміту НАТО президент України Володимир Зеленський назвав успіхами рішення альянсу про посилення української протиповітряної оборони п'ятьма системами Patriot, а також про підтримку щорічних фінансових зобов'язань на 40 мільярдів доларів США, передбачених угодами з безпеки.

Упевненості українському президенту, ймовірно, дала скорегована підсумкова декларація вашингтонського саміту, де до раніше оприлюднених обіцянок Північноатлантичного альянсу додалось важливе слово — «невідворотність».

«Ми будемо продовжувати підтримувати Україну на незворотному шляху до повної євроатлантичної інтеграції, включно з членством у НАТО. Ми ще раз підтверджуємо, що зможемо прислати Україні запрошення приєднатися, коли члени альянсу погодяться і умови будуть виконані», — йдеться в підсумковій декларації.

Обіцянки обіцянок

За словами військового експерта Олександра Мусієнка, це формулювання спрямоване на те, щоб чітко розставити крапки над «і», сказати, що Україна буде членом НАТО, та дати росії зрозуміти, що їй не вдасться змінити євроатлантичні прагнення нашої держави.

Утім опозиційна парламентська фракція «Європейська солідарність» розкритикувала підсумкову декларацію НАТО.

«Про невідворотність членства України в НАТО ми чуємо з 2008 року, з провального бухарестського саміту... український народ сьогодні кров'ю платить за нашу відданість принципам ЄС і НАТО, і це велика помилка — не запросити Україну в НАТО, не включити це в підсумкову декларацію», — прокоментувала в соцмережі народна депутатка, спіголова фракції «Європейської Солідарності» Ірина Геращенко.

Ми, український народ, наближаємося до бар'єра, який ніколи не вдава-

лося пройти. Точки неповернення, що може призвести до внутрішнього розколу та погрожує втратою державності. Повної або часткової.

Тому в світі паралельно тривають дві дискусії: воювати за Україну до повної поразки росії або миритись з рф десь посередині, аби примарно зупинити війну. Тобто капітулювати всім. Від Києва через Брюссель до Вашингтона.

На ювілейному саміті НАТО Байден і союзники рішуче підтримали й виступили за перший шлях. Мовляв, він незворотний до повного членства в НАТО.

Невідомо до кінця, які сили представляють другий шлях до дверей, за якими москву і Київ чекає переговорний стіл.

Видання Bloomberg у розпал дискусії 32 членів альянсу і їхніх союзників щодо розширення військової допомоги Україні раптом публікує інсайд, що Україна хотіла б провести другий саміт миру для пошуку шляхів припинення війни ще до листопадових виборів президента США. За участю представників росії.

Причина — трампофобія. Мовляв, Київ хвилюється, що у випадку його обрання президентом США Вашингтон може припинити або обмежити військовою допомогою Україні.

При тому, що найближчий соратник шкідливого Дональда, якого з жахом очікують у Європі й не тільки, спікер Майк Джонсон на зустрічі з делегаціями країн НАТО на саміті від імені Конгресу підтримав розширення ударів американською зброєю по російських військових об'єктах на її території.

Кремль у звичній агресивній позі

МЗС росії заперечило будь-яку можливість москви брати участь у заходах, «подібних українським самітам миру».

У світі паралельно тривають дві дискусії. Воювати за Україну до повної поразки росії або миритись з рф десь посередині, аби примарно зупинити війну. Тобто, капітулювати всім. Від Києва через Брюссель до Вашингтона.

Заступник глави мзс рф лаврова михайл галузін назвав це прощтовхуванням абсолютно тупиковою й ультимативною формули президента України Володимира Зеленського, оскільки будуть «проігноровані інші ініціативи з врегулювання».

Тобто капітуляційний ультиматум путіна, перехідна форма до нього Пекіна, зусилля лейтенантів путіна, Орбана та інших в очікуванні щедрої винагороди від кремлівського вождя.

І хоча у Вашингтоні не приховують скепсис щодо можливості чітко оголосити мету саміту про перемовини з москвою і забезпечити контрольовані очікування від нього, але, за інформацією Bloomberg, Україна наполягає на його проведенні.

Президент Зеленський припустив, що патентованого московського диктатора можуть навіть запросити на наступний саміт миру. Якщо він не злякається покинути росію.

«Ідеальний» геноцид — фон саміту НАТО

А тим часом путін прискорює війну. Зразковий диявол. Або війна без кінця, або квиток до пекла. Удар по найбільшій в Україні та Європі дитячій клініці «Охматдит» Х-101 із майже півтонної вибухівки напередодні саміту — зовсім

Джо Байден — Володимир Зеленському: «Так, ви збіса кращий!».

не випадковий і не промах.

Окрім «Охматдиту», в той же день у Києві окупанти вдарили по пологовому будинку, бізнес-центру та житлових багатопверхівках. Такі ж об'єкти «військового потенціалу» 8 липня було вражено російськими ракетами в Кривому Розі, Дніпрі, Харкові, Одесі, на сході та півдні України.

Узаконений кремлем черговий терористичний акт, масові воєнні злочини, за які, примушуючи українську владу до капітуляційного миру, ніхто не збирається відповідати.

«Ідеальний» геноцид. Практика нацизму в ХХІ столітті.

Тож у перший день роботи ювілейного саміту НАТО, 9 липня, на вимогу Британії, Франції, Еквадору, Словенії та США, РБ ООН на чолі з головоючим співорганізатором воєнних злочинів, главою російського мзс лавровим, розглянули «наслідки російських ударів по дитячій лікарні в Києві». Вбивця на чолі суду присяжних. Німа сцена, завіса.

Страх виключити росію з головного безпекового органу світу через ядерний потенціал рф перетворює її роботу на жа-

до нього відмовитися від участі у виборах, які активізувалися в межах Демократичної партії. Джо Байден заявив, що не збирається знімати свою кандидатуру. Відповідаючи на запитання, чи відмовиться він від участі у виборах, якщо його колеги-демократи в Конгресі скажуть, що він шкодить їхнім шансам на переобрання в листопаді, Байден відповів: «Якщо Господь Всемогутній вийде і скаже мені, то я можу це зробити». Тобто ні, й відцепиться від мене всі.

По-друге, президент Байден під час виступу на «українському компакт» примусив іще раз замислитись: а що в підсвідомості в лідера головного партнера України? Він помилково назвав президента України Володимира Зеленського ім'ям «путін» під час представлення його на заході НАТО.

«Зараз я хочу передати слово президенту України, який має стільки ж мужності, скільки і рішучості. Пані та панове, президент путін!» — сказав Байден. Утім він одразу виправився, наголосивши, що Зеленський переможе путіна. «Президент Зеленський! Я настільки зосереджений на тому, щоб перемогти путіна, що постійно думаю про це», — переприсяв Байден.

«Я — красивіший», — жартома відповів Зеленський. «Так, ви збіса кращий», — додав захоплено Байден. От і нова забавка вийшла.

Будити велетня

По суті, саміт НАТО для України — ні про що. Московські «указання» змінилися на американські, і тепер війна триватиме стільки, скільки США з різновекторними партнерами вирішать.

«Становище українців у формально незалежній державі після 1991 року мало чим відрізняється від їхнього становища в УРСР. Московський обком потроху поступається впливом «вашингтонському», але останній просуває той же самий інтернаціоналізм і етнозаміщення, тільки під модним соусом толерантності, мультикультуралізму і неши-біндингу. (Це структури й особи, пов'язані з соросівським фондом «Відродження»).

І замість «новой історической общности» нам нав'язується ідея «політичної нації». «Перепрошую, а ми що, якісь чужинці на американській чи австралійській землі?» — обурюється історик та громадський діяч Софія Дніпровська.

А от відповідальність за те, що відбувається у країні, якою наш народ фактично і не володіє, повністю покладається на нього (самі винні, лохи, «не нада було клювом щолкати» і так далі).

Така ситуація не може тривати довго. Вона призведе — або до серйозної кризи України, або до пробудження сплячого українського велетня Європи. Тож будемо будити, оскільки іншого виходу у нас немає. ■

**Валентина
СТРІЛЬКО,**
голова
«Конгресу
захисту
українських земель»

Україна зустріла свою довгоочікувану й вистраждану Незалежність дуже багатою країною: родючі безмежні землі, майже повна таблиця Менделєєва корисних копалин, особливо газових родовищ, великі й потужні підприємства, заводи, фабрики, чисельна армія, безліч військової техніки, в тому числі й ядерна зброя. Здавалось, при розумних і мудрих її очільниках наша держава могла стати однією з найпотужніших у Європі. Але не так сталося, як гадалось. Українці весь час обирали до влади якихось казнокрадів, прихильників «руського міра», бездарних і продажних народних депутатів, які дбали за свої власні статки, а не за Україну, її незалежність та добробут українського народу.

Темряву «обслуговують» за мільйони

Грабунок України йшов такими швидкими темпами, що українці не встигали рахувати новоспечених мільйонерів. Не відставали від високосадовців у питаннях пограбування України й сільські голови, особливо ті, які вчепились за цю посаду як воша за кожуха і не одне десятиліття крали у селян землю, корисні копалини, бюджетні кошти, все, що потрапляло під загарбні руки.

Громади тотально бідніли та ставали злиденними, а їхні сільські очільники — підпільними мільйонерами.

Класичним прикладом такого нещадного пограбування стало село Гнідин Бориспільського району на Київщині, яке є частиною Золочівської територіальної громади. Сільський голова (спочатку гнідинський, а потім золочівський) Лазаренко Олександр Йосипович майже 20 років «царює».

На жаль, таких сіл в Україні дуже багато, де місцеві жителі стали бідними по своїй же дурості, бо тупо й бездумно десятиліттями обирали до влади грабіжників, корупціонерів та казнокрадів.

Про методи пограбування Олександром Лазаренком спочатку Гнідинської, а згодом і Золочівської громади можна розповідати багато. Зупинимось лише на деяких фактах. Вражає масштаб розтринькування сотень мільйонів бюджетних коштів Золочівської громади за останні 3 роки, ймовірно, з великими відкатами. Так, наприклад, за «обслуговування системи вуличного освітлення» за три останні роки та два місяці 2024 року «сплавили» 7 млн 357 тис. 810,07 грн. «Обслуговувалось» освітлення, напевно, на папері, бо у мене в Гнідині, де я мешкаю, перед двором ліхтар не горів майже два роки. Після оприлюднення моєї статті 11.04.2024 р. «Казнокрад, злодій, корупціонер чи поганий господар?», де констатувався цей факт, ліхтар замінили (Facebook, сайт «Слідами корупційних схем в Золочівській громаді на Київщині», https://www.facebook.com/permalink.php?story_fbid=pfbid02wGP8afq8h3yuaaetE1e4DKnrX1WDEeucSNK6oVetUMWxHbDtfYBjT9p5bhs28xjl&id=61550045083086).

Всім відомо, що в зв'язку з браком електрики ввечері в селах вулиці не освітлюються вже декілька місяців. Але в квітні-травні 2024 року це не завадило золочівському сільському голові Олександрові Лазаренку «обслуговувати» вуличне освітлення протягом двох місяців на суму 2 млн 116 тис. 110,83 грн!

Ні в селі Гнідині, ні в селі Вишеньки за 20 років правління Олександра Лазаренка нічого путнього не створено, нових робочих місць не додалося, ніяких фабрик і підприємств не збудовано, але лише за останні три роки за «архітектурні та проєктувальні послуги» витягли з бюджету аж 13 млн 122 тис. 719,58 грн! І це при тому, що в штаті Золочівської сільської ради за кошти

ОЙ, КРАДУТЬ!

Чому бідні — бо дурні, Чому дурні — бо бідні

У багатьох селах до влади десятиліттями обирають грабіжників, корупціонерів і казнокрадів

громади створено ціле Управління архітектури сільської ради з величезним штатом «спеціалістів», які, відповідно до своїх посадових обов'язків, і повинні виконувати ці «архітектурні і проєктувальні роботи».

В ремонт дорожнього покриття Олександр Лазаренко «зарив» за три роки аж 12 млн 600 тис. 487,63 грн.

Не менш корупційною виглядає і величезна сума на послуги з «підмітання та прибирання вулиць», хоча ніхто не бачив, щоб підмітали. Але на так зване підмітання з місцевого бюджету поцупили за три роки 9 млн 289 тис. 391,15 грн, хоч це прямий обов'язок чотирьох місцевих комунальних господарств, де в штаті близько 50 осіб!

На які не глянь цифри використання місцевого бюджету через конкурсні закупівлі — золоті верби на них ростуть! То на зачастини до якихось автомобілів витратили понад 7 мільйонів гривень, то за комп'ютерні технології та інтернет-послуги з панського плеча золочівський сільський голова Олександр Лазаренко дозволив заплатити 8 млн 449 тис. 848,80 грн.

Не забули й за озеленення та продукцію рослинництва. За три роки та п'ять місяців туди «вгатили» аж 11 млн 552 тис. 015,82 грн, але село не дуже зазеленіло від цього!

Цю сумну статистику тотального обкрадання Золочівської громади під керівництвом її очільника Олександра Лазаренка можна продовжувати безкінечно.

Це далеко не єдиний спосіб пограбування людей, які сліпо довірили свої безмежні багатства в руки казнокрадів. Найцінніше з усіх — земля та все, що на ній є. Згідно зі ст. 142 Конституції України, «матеріальною і фінансовою основою місцевого самоврядування є рухоме і нерухоме майно, доходи місцевих бюджетів, інші кошти, земля, природні ресурси, що є у власності територіальних громад сіл». Але в Золочівській громаді ця стаття діє не на користь її мешканців.

Лише на землях Гнідинської громади, які межують із річкою Дніпро та містом Київ, за сприяння та безпосереднього «благословення» Олександра Лазаренка було створено 52 фіктивні фермерські господарства та 83 липові садові товариства, яким віддали тисячі гектарів найцінніших гнідинських земель. Але жоден місцевий житель села Гнідин не був опасливлений отриманням у власність цих цінних гектарів! Чому фіктивні та липові? Тому, що тотальна більшість «фермерів» та «садівників» не є ні фермерами, ні садівниками, не ведуть свою практичну статутну діяльність на землі, як це передбачає законодавство України.

Яким тільки пройдисвітам не віддавали безкоштовно у власність за різними кримінальними схемами «золоту» гнідинську землю разом з озерами! Створювали під це крадівництво землі спеціальні комерційні структури, які згодом зникли, ставали банкрутами, але земля до комунальної власності села Гнідин так і не повернулася. Цей тотальний грабунок, безперечно, супроводжував і благословляв гнідинський (золочівський) сільський голова Олександр Лазаренко впродовж майже 20 років!

Корупційних схем обкрадання довірливих і бездумних виборців Олек-

Фото з сайту agrotimes.ua.

сандр Лазаренко разом зі своєю командою «професіоналів» розробив багато. Крадуть сотні гектарів лісу, місцеві корисні копалини. В селі Гнідин відкрились та діють аж чотири великі кар'єри з видобутку піску з грубими порушеннями законодавства України. Згідно із Законом України «Про надра» та іншим законодавством України, громада, в межах якої ведеться видобуток корисних копалин місцевого значення, до яких належить і видобуток піску, повинна отримувати величезні кошти до місцевого бюджету. І це окрім платежів до місцевого бюджету за використання земельних ділянок! Але з прямої вини золочівського сільського голови Олександра Лазаренка ці величезні кошти минають місцевий бюджет громади і розчиняються в кишенях ненаситних корупціонерів.

Не все народу треба знати?

Громадська організація «Конгрес захисту українських земель» виявила безліч грубих порушень законів України золочівським (у минулому — гнідинським) сільським головою Олександром Лазаренком та його «слухняною командою», які сміливо порушують законодавство України під прикриттям різних державних службовців та правоохоронних органів. Саме під таким «надійним дахом» Олександр Лазаренко за свою багаторічну діяльність навчився закривати порушені кримінальні справи, які стосуються безпосередньо його «досягнень».

Неодноразово мої статті, що розкривають земельні махінації, зловживання з коштами місцевого бюджету, грубе й систематичне порушення законів України Олександром Лазаренком, друкували в різних засобах масової інформації, в газетах, у Facebook та на YouTube (https://www.facebook.com/p/Слідами-Корупційних-Схем-61550045083086/?locale=uk_UA).

Але на жодну публікацію, яка містить детальну інформацію про корупцію в Золочівській сільській раді під керівництвом її очільника Олександра Лазаренка, ніяк не зреагували правоохоронні органи, хоча, згідно з законодавством України, повинні були це зробити!

Окрім того, в Золочівській сільській раді оприлюднюють далеко не всі рішення сесій та проєкти рішень сесій у встановлені законодавством України терміни. Це також свідчить про різні махінації золочівського сільського голови Олександра Лазаренка, бо народу, мабуть, на думку Лазаренка, не все треба знати. Сотні мільйонів гривень

бюджету Золочівської громади витрачають фактично на вітер.

Значні порушення законодавства України — й на сільських цвинтарях Золочівської громади, де відбуваються захоронення не тільки місцевих небіжчиків, і, на моє переконання, не безкоштовно. Золочівська сільська рада не виконує Закон України «Про поховання та похоронну справу», чим грубо порушує права мешканців Золочівської громади на отримання свідоцтва про поховання своїх родичів та свідоцтва про встановлення меморіальних пам'ятників та плит, оскільки не вносять дані до «Книги реєстрації поховань та перепоховань померлих громадян» та «Книги обліку намогильних споруд», згідно з пунктами 11, 13 Наказу Держжитлокомунгоспу України від 19.11.2003 року №1113/9712 до «Порядку утримання кладовищ та інших місць поховань», що стосується майже кожної родини Золочівської громади. В майбутньому в мешканців можуть виникнути проблеми із законністю поховань їхніх родичів.

Золочівський сільський голова Олександр Лазаренко всупереч законодавству припинив звітування про свою роботу на відкритих зустрічах із жителями громади.

На жаль, боротьба з таким беззаконням та грабунком у Золочівській територіальній громаді ведеться вкрай незадовільно, активність місцевих жителів далеко не достатня.

Але слід зазначити, що почала активно діяти громадська організація «Зарозвиток Золочівської громади!», яка поставила за мету зробити Золочівську громаду та її мешканців заможними, викоринити корупцію в місцевій владі, забезпечити належний добробут селянам. Золочівський місцевий бюджет дозволяє це зробити навіть у короткі терміни! Наприклад, необхідно відкрити та фінансувати з місцевого бюджету програму «Здоров'я жителів громади», взяти на роботу лікарів різного профілю, закупити відповідне обладнання та відкрити стаціонарне лікування в селі Вишеньки. Для цього є новеньке, капітально відремонтоване приміщення, яке давно не використовуюється за призначенням у першу чергу з вини золочівського сільського голови Олександра Лазаренка.

Давно можна вирішити і питання з безперебійним забезпеченням електрики жителів Золочівської громади.

Закінчення на стор 11.

ЮВІЛЕЙ

«Знать, от Бога і голос той,
і ті слова...»

Хто і коли називав Анатолія Паламаренка «національно схвильованим», чим він заборгував Григору Тютюннику і коли виступав біля лінії фронту

Руслан НОВАКОВИЧ

Навряд чи знайдеться в Україні людина, яка хоча б раз не чула у виконанні цього прославленого артиста художнього слова усмішки Павла Глазового чи Остапа Вишні або ж поезії Тараса Шевченка, чю творчість він підняв на неосяжну висоту. У свої роки (щойно Анатолію Нестеровичу виповнилось 85), дякувати Богу, майстер міцно стоїть на сцені, ловко вправляється з величезними текстами, потужний голосом і могутній духом, безмежно талановитий і щирий, так що й нині мистецтво його не залишає байдужим жодного.

Це про нього незабутня Євгенія Мірошниченко казала: «Він єдиний такий. Дуже, дуже нескоро ще будуть такі». Народний артист України, лауреат Національної премії імені Тараса Шевченка, Герой України, професор, неперевершений лицар українського слова Анатолій Паламаренко в ці дні відзначає свій 85-літній ювілей.

Може, лицедійство від баби передалося

■ Анатолію Несторовичу, ви вже 77 літ на сцені, й за цей час багато змінилось. Немає художніх рад, цензорів, партійного нагляду. Чи легше стало достукатись до людських сердець, донести Слово?

— Зараз стало цікавіше. Особливі умови роблять людей глибшими, уважнішими до сприйняття слова. Після тамтої війни люди були згорьовані і прагнули ковтка мистецтва, і зараз так само.

■ Ви вмієте і корову пасти, і ціпом молотити, знаєте усю сільську роботу. Як так вийшло, що ви обрали Слово? Чи, може, воно вас обрало?

— Ця стежина якось непомітно мені простелилася. Моя баба усіх у селі могла перекинути, може, оте лицедійство і мені передалося. У сім років я почав пасти корови — і свої, й чужі. А у вісім уже читав у школі Гоголя, монолог «про товарищество» з «Тараса Бульби».

Відтак на усі святкові чи пам'ятні дні виходив на шкільну сцену, а ще на сцену сільського клубу у вихідні. Школу тоді зобов'язали робити концерти по селах, і ми частенько їздили — 4-5 малих артистів, учителі — розважали селян. Я читав Чехова «Ванька Жуков», Шолохова з «Піднятої цілини» уривки про діда Щукаря, Остапа Вишню.

І тоді я відчув, що у мене до цього душа лежить і хист є. І що більше я декламував, то більше переконувався в акторському покликанні. Після школи рік провчився у Білгород-Дністровському культурно-освітньому технікумі і вступив до Київського театрального інституту імені Карпенка-Карого, правда, з другого разу.

Виступав з корифеями

■ У вишах навчають художнього слова чи потрібна самопідготовка?

— Є така дисципліна у театральних вишах — «сценічне слово». Коли я вчився, та й зараз, але ж факультативне

навчання, тобто необов'язкове. Їв викладають здебільшого люди, які ніколи й на сцені не були. Курси проходили і читають. Тому як хочеш навчитися — мусиш знайти майстра і слухати, як він говорить.

От після інституту я був зачарований Юрієм Шумським. Я його живого ніколи не бачив, але по радіо все переслухав. Як він читав Чехова, Остапа Вишню! Тоді на сцені грали Гнат Юра, Дмитро Мілютенко, Микола Яковченко. Було в кого вчитися, але кумиром моїм був Шумський.

■ Після театрального інституту ви працювали у Хмельницькому театрі, але міряли про сольні виступи, моновистави, чи не так?

— Звичайно. За рік я повернувся в Київ і став до роботи у філармонії. Згодом мене почали запрошувати у спільні концерти Дмитро Гнатюк, Микола Кондратюк, Євгенія Мірошниченко, Белла Руденко, Микола Ворвулев. І, ви знаєте, зі слів цих корифеїв, як мені потім переказували, ми одне одного доповнювали.

■ Це були виступи тільки в Києві?

— Ні, це були гастролі. Особливо багато працював спільно з Гнатюком. Навіть «Запорожця» заробив!

■ Робота з такими майстрами, мабуть, не лише матеріально вплинула на вашу долю?

— Передусім це формувало мій смак, для мене це було найголовніше, повірте. Крім того, це шлях до елітної публіки, яка розуміється на оперному і камерному мистецтві.

Згодом я вже почав виступати із сольними програмами, допоки не потрапив на всесоюзний графік. Тоді в СРСР вийшла книжечка «Мастера художественного слова», де з України було лише двоє митців — я і пані Олександра з Харкова, от забув її прізвище.

Без праці успіху не бу-ва-є!

■ Я завжди дивувався, де у вас тої сили береться? Мало

того, що напам'ять дві години читаєте, так ще й глядачів тримаєте у жменці.

— Я вам скажу, що я дуже вимогливий до себе. Дві години віршів легше вивчити, аніж прози. А я ж читав і «Кайдашеву сім'ю», «Зачаровану Десну», уривки з «Виру» Григорія Тютюнника, Остапа Вишню.

Я йшов у заводські гуртожитки в Києві і сам пропонував виступити перед робітниками. Мене уже впізнавали коменданти, радо збирали бажаючих в одній з кімнат. А це було і п'ять, і десять людей, що вмощувалися на ліжках, — мені було досить. І допоки я отаким чином не прожену, було, разів тридцять усю свою програму, на сцену філармонії не виходжу.

■ Але ж це колосальне навантаження, та й часу скільки забирало!

— Е, дороженький, без праці успіху не бу-ва-є! Я ж виконую, а сам придивляюся, як слухачі поведуться, який у них рівень довіри. Бачу, щось заскучали, е-е, треба в цьому місці попрацювати. Лише після такої школи можна і прем'єру робити, люди будуть слухати і я заводю залом. Бо на виступ треба йти впевнено.

■ Бо інакше образ буде непереконаливий?

— Саме так нас навчав у інституті керівник, професор Володимир Неллі. Бо ти ж мусиш зіграти не лише зовнішність, а образ мислення автора. А скільки треба підходів до цього звершити? Скільки знати про автора. От візьміть «Мені тринадцятий минало» (декламує). Тут же два переживання — дитини і дорослого, а нюансів скільки!

Мені дуже пощастило з учителем. Чудова людина професор Неллі просив і вимагав, щоб його студенти не розмовляли російською, винятково рідною мовою! Бо мова в українському театрі — це основа. Тому вона має бути природною, а не робленою, штучною. Ось як, хоча він сам не сказав жодного українського слова під час нашого навчання.

Шевченка досліджував упродовж року в музеї

■ Кобзар у вашому виконанні не просто переконаливий, відчуваєш велич справжнього

Анатолій Паламаренко.

громовержця, будителя нації.

— Тарас — це великий дар українському народу від Бога, хоча не всі це й досі розуміють. Не кожен народ має такого велета. Скільки я його перечитав, а щоразу дивуюся, як він міг так написати, як? Яка температура почуттів, яке дерзновіння, потуга, а правда так і нуртує у кожному рядку!

■ Як особисто виготовалися до декламування Шевченка?

Це інтуїтивне прочитання чи раціональні студії?

— Це був тривалий шлях. Я рік не вилазив з музею. Вивчав його шлях, оточення, добу, усіх біографів і дослідників Шевченка перечитав: Чалого, Кониського, Зайцева, Шагинян, Оксану Іваненко. А як прекрасно змалював Шевченків образ Іван Тургенєв!

Продовження на стор. 10-11

Продовження. Початок на стор. 9

■ ЮВІЛЕЙ

«Знать, от Бога і

Мені важливо було заглибитися, наскільки це можливо, в його мислення. Виконавець повинен стати співавтором. Після копійної роботи я підготував велику програму — й отримав Шевченківську премію.

Тепер я вже можу сказати, що розумію Тараса, його почуття і його слово. Але не одразу, ой не одразу мені відкривалося слово, на якому побудована та чи інша поезія, слово, за яке тримається увесь зміст. От ви знаєте, яке таке головне слово в «Заповіті»?

■ **Поховайте? (невдоволено похитує головою). Кайдани порвіть? (теж ні). На Україні милій?**

— Та ні ж! Звісно, що поховайте, а не кремуйте, і в Україні, а не Білорусі. «Намоги-лі» — ось куди тягнуться усі ниточки тексту. Тобто, найвище місце в степу, козацька могила — ось де доміганта.

■ **Ви хочете сказати, що Тарас Григорович відчував свою висоту і значення для народу? Усвідомлював себе отим будителем?**

— Звичайно. Він же бачив ставлення до себе простого народу, як вчили його поезії, як шанували його і підтримували. Ось далі в «Заповіті»: «Як понесе з України до синього моря кров во-ро-жу...». Хіба це не пророцтво, хіба не здійснилося?!

■ **Цікаво, що інші виконавці ставлять наголос на «кров», а ви — на «ворожу».**

— Теж до цього не одразу прийшов. Я ж працюю не лише на сцені. Поза сценою скільки роботи. І я думаю над текстами безперервно! Це теж від професора Неллі. Його школа.

Моя дипломна робота була про роль Якіма у виставі «Влада темряви» за Левом Толстим. Мені 22 роки, а треба було зіграти старого діда-русака. Я ходив у Лавру й уважно спостерігав за паломниками з московії, як вони спілкуються, як ідять, як ходять. І настільки вріс у цей образ, що і рідна тітка не впізнала. Ось фото, подивіться (показує альбом).

Мова має об'єднувати націю

■ **Що вас найбільше турбує у галузі культури?**

— На жаль, чимало. Ось у мене в педуніверситеті студенти, яким я викладаю свій предмет «Слово», не знають, хто такі Дмитро Гнатюк, Анатолій Солов'яненко. А якось запитав, з чого починається «Кобзар», який перший твір? Жоден не відповів. А це ж майбутні філологи! Школу закінчили, Шевченка вивчали...

■ **Проходили!**

— О, бачте, про-хо-ди-ли. А нічого не зрозуміли. І такий формалізм скрізь. Ото треба згадати раз на рік до дати і все. А у нього ж поезії вселенської сили! Його треба зрозуміти, а як зрозумієш, то й полюбиш і вже не зможеш жити без нього. В школі не вчать цього.

Ось у травні був я на Чернечій горі. Виступав. А потім хор імені Верьовки як вишкарить коломийку, ну хоч танцюй. Прислухався, а це ж Тарасові слова: «За горами гори хмарою повиті, засіяні горем, кровью політі». Боже ж ти мій! Питаюся письменників, що поруч, хіба можна так паплюжити великого змісту слова?! Розводять руками.

■ **За керування хором Анатолія Авдєєвського такого не траплялося?**

— Що ви, він такої наруги не дозволив би... Або оце молодіжний гурт співає: «Мені однаково, чи буду жити в Україні чи ні, та-та-та, однаковісінько мені». Якись африканські ритми... Хіба для цього Шевченко писав словами своїми і потім? Що це: легковажність чи нерозумність?

Турбує мене недбале ставлення до мови, а вона ж об'єднує націю!

■ **Ви маєте на увазі русизми, а тепер вже й англіцизми, з якими бореться Ірина Фаріон?**

— О, я її обожнюю і завжди запрошую на концерти, коли виступаю у Львові. Це жінка-герой, це світоч. Вона веде величезну просвітницьку роботу, а яка мова у неї, так і летить, як у Златоуста. Я її роками дивлюся в ютубі. Наша влада і наша інтелігенція слухали б її уважно і знали б, яка людина є у нас!

І подивіться, наскільки дрібненькими виявилися її опоненти, що кинулися на

неї, як пси, кусати, паплюжити, аж слина бризкає. А ще ж про-фе-со-ри! Але я знав, вона все одно перемаже.

А ще мені болять, що за 33 роки Незалежності ми не створили ідеології. Кучма колись сказав: «Українська ідея не спрацювала» — і всі повірили. Один Віктор Ющенко намагався щось змінити, повернути народ до власного коріння. І за це його хотіли зі світу звести.

■ **Ви торкнулися недбалою ставлення до мови, але ж коли ви розпочинали, суржик теж був, згадайте Штепселя і Тарасульську.**

— Тоді інакше все було. Владі треба було продемонструвати дружбу народів, тому вона і вітала такі номери. Існування української мови хоча б у такому вигляді надавала підтримку всьому народові. Інша справа зараз. Так, я вам більше скажу, недбалість не лише у мові, в культурі взагалі!

Що робить пан Поплавський, яку культуру розвиває? Чого вчить? Як безголосому співати чи як за гроші стати популярним? Причому це його особисте ставлення до культури спричинило такі наслідки, він же в усіх цих шоу сам бере участь. Хоча менеджер він талановитий.

Скільки тих безголосих на естраді і скільки беззмістовних порожніх пісень абсолютно чужої мелодики?! Отак і люди після концерту виходять порожні, то яке це мистецтво? А дійсно талановиту молодь забирають на Захід. Скільки їх там уже, випускників наших консерваторій! І в родинях люди вже не співають пісень.

Більшовики мову з язиком виривали, а пісню не подужали. Я пам'ятаю: ні світ ні зоря йдуть селяни на жнива з серпами та косами і співають, вертаючись стомлені — знов співають. І це в голодний 47-й рік! А тепер, бачиш, де й ділося...

■ **Анатолію Несторовичу, ви все ж таки найбільш знані саме через виконання гумористичних творів, зокрема Остапа Вишні і Павла Глазового. А як ви познайомилися з Глазовим?**

— Він сам до мене підійшов й питається: «Чому мене не читаєш?». Я відказую, що вас Андрій Сова читає. «Мало!» — і пропонує віршовані усмішки. Я тоді багато прози виконував, кажу: «Мені треба розгону, як у прозі...». Він почав писати під мою манеру виконання. І так помалу помалу я почав виносити його творчість на свою сцену. В нього дуже був складний характер, але ж талановитий страшенно. Міг за день сім гуморесок написати!

■ **І завжди смішні?**

— Одного лише разу трапився екземпляр, що не сміявся. Потім скарга на мене надійшла такого змісту: «Виступал Паламаренко, все сміялось. А мнє било не смешно. Прошу наказать».

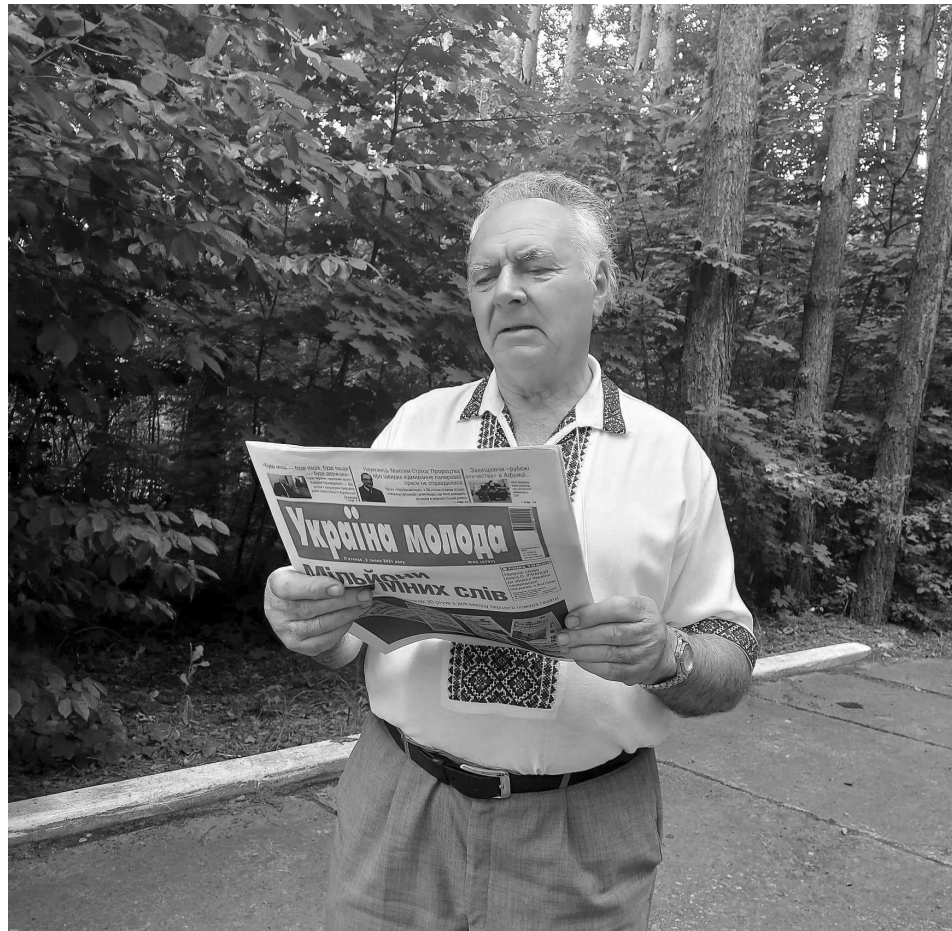
Або ще один курйоз. Львів, радянські часи, Будинок офіцерів, закінчився мій сольний виступ. Я в гримерці, а двері не зачинив, жіночки проходять до виходу, мабуть, дружини офіцерів, і чуваю: «Малопонятно, но интересно».

Герої — захисники

■ **Як сприймають гумор нині, зокрема на фронті? Знаю, що ви там були.**

— Десь років три тому на Донеччині... За шість днів ми зробили вісімнадцять виступів. Усього кілька кілометрів до передової. Бійці відпочивають, хто лежить на землі, хто сидить, а я стою, читаю Гоголя, Глазового. Коли команда: усі в укриття! Розвідка доповіла, що нас уже визначили як за ціль. Ледей ми добили до бліндажа — як гахнуло! На тому місці, де я виступав, — отакенна вирва. Я це ніколи не забуду.

А людям треба якось розвантажитися, особливо бійцям, скинути тягар війни. Вони сміються, обіймають артистів. Як же без гумору, це як борщ без солі? Я лише ведучий сказав: «Не представляйте мене Героєм України. Герої — оці хлопці».

Лицар українського слова.

■ **Як ви можете пояснити той факт, що сьогодні й у гуморі спостерігаються фальш, несмак, дріб'язковість? Гумористичні програми наче є, але вони не смішні.**

— Бо сміятися по-справжньому може лише той, хто вмє плакати. Все, що звучить зі сцени, має бути щирим, від серця, лише таке мистецтво має силу.

«Ну що б, здавалося, слова? Слова та голос, й більш нічого, а серце рветься, ожива, як їх почує...». Оцей шлях від власного серця до серця слухача треба знайти.

■ **Значить, секрет не в язичку, а в серці!**

— Саме так! Язик — це лише інструмент.

■ **Мені довелося побувати у вас на іспиті в музичній академії, слухати студентів і ваш майстер-клас у філармонії. Зауважу, що ви подаєте студентам багато нюансів: як розкрити зміст тексту і його емоційну забарвленість; як знайти саме ту голосну, яку треба виділити, піднести; де треба пауза, а де на одній ноті прочитати, щоб доміганта залишилася домігантою. Ви прагнете, щоб майбутні виконавці копіювали вас?**

— Боже збав! Я навчаю лише майстерності, техніки, розуміння тексту і подачі фраз. Копіювати не варто, бо особистість власну загубиш. Так і я йшов. Виконавців слухав, але шукав себе. Починав із серйозної літератури: Шолохова, Чехова, Гоголя. А одного разу прочитав зі сцени «Мати» Довженка — надзвичайно трагічну річ. І чуваю раптом, дитинка заплакала. Е, думаю, я на правильному шляху. Бо якщо акторський виступ викликає слюзи, то це досягнення.

Щодо студентів, то я даю їм те, чого в школі не вчать. Навчаю орфоепічної мови, яких помилок слід уникати. Що слово не повинно бути порожнім, а наповненим! У ньому можуть бути різні чуттєві фарби, демонструю які. Як відчувати текст, бо ж мають народитися почуття, а вони вже дають сигнал мовному апарату.

Навчаю виконувати, а не читати поезію, прозу. Хороша проза, я вам скажу, — завжди поезія, бо має свій ритм. Я не перестаю дивуватися, яка чудова література була від нас прихована! Зовсім нещодавно пішов у бібліотеку і вперше прочитав «Тигролови» Івана Багряно-

го, «Жовтий князь» Василя Барки. Це ж геніальні твори.

■ **Ви хочете сказати, що школа не дає дітям розуміння краси?**

— Розуміння дали, читати навчили, документ є. А розуміти не навчили! Вчитель, який зацікавить дитину глибинами змісту твору, навчить дивуватися його лексичній і стилістичній красі, багатству мови, о, такого вчителя вони не забудуть ніколи. Біда в тому, що вчителі й самі не дуже то прагнуть розуміти те, з чим працюють. Відчитав години — та й годі. Але, з іншого боку, й діти не читають, уява їхня не розвивається! Отака проблема. А я за читання на пасовищі не раз батою малювачів...

■ **Коли ви ще самі навчалися, чи відразу вас помітили в інституті?**

— Розпочалося навчання з етюдів з уявним предметом. Треба було щось вигадати чи бувальщину розповісти. Але має бути подія в сюжеті. Десь отак: «Осінь, хлопчик пече картоплю біля скирти, набирає соломи, підпалює, вона тріщить, перегорає, кидка картоплю, тоді вибирає її, перекидає з долоні в долоню, дмухає, обпикається до сліз, руки чорні, губи чорні, їсть, плямкає, виносить перегорілу солому, вона летить на стерню, спалахує, топче, гасить, втирає піт з лоба, сідає навпочіпки, п'є».

Отак розповідаю і бачу, студенти слину ковтають. Значить, правдиво, бо подіяло. Тому й помітили і якось завжди чекали, а що там Паламаренко іще придумав. Хоча не все мені вдавалося з першого разу. Аж було, розлютився на себе. Але я від природи — людина дисциплінована, не жалів себе ніколи, працював денно й поночі.

І зараз, було, покинувся серед ночі й думаю, особливо перед концертом. Нас так готували в інституті — працювати й працювати над собою. А як не виходить — відраховували. Після першого курсу чотирьох чи п'ятьох студентів відраховували з акторського і перевели на «кладовище талантів» — театрознавчий факультет.

■ **Ви зараз працюєте зі студентами музичної академії (колишня консерваторія) і педуніверситету імені Михайла Драгоманова, а в рідний Театральний ніколи не запрошували?**

— Була ціла епопея наприкінці 1980-х. Я вже народний артист. Останній міністр

ЮВІЛЕЙ

ГОЛОС ТОЙ, І ТІ СЛОВА...»

культури УРСР Юрій Олененко вирішив, щоб я набрав цілий курс майстрів художнього слова. Спочатку було нічого, а потім підсунули мені дружину ректора наче на допомогу, інших викладачів. Вони побачили в мені конкурента — і почалися інтриги. Потім із ЦК партії принесли записку-прохання прийняти одну абітурієнтку до себе на курс. А я вперся, вона ж бо п'ять літер не вимовляє!

Із ЦК дзвонять ректору: «Хто у вас там такий грамотний, що він собі дозволяє?». Ну й почали мене їсти. І ось на моє п'ятдесятиліття виходить журнал «Україна» з портретом на останній сторінці (гльчики накривати!). А на тому фото я такий згорьований... Я більше не витримав і написав заяву на звільнення.

63 роки роботи у філармонії

■ Нещодавно в одному з виступів ви читали твори Григора Тютюнника і прохопилися, що маєте борг перед ним, що ви мали на увазі?

— Якось були у нього на квартирі на Раєвського (нині вул. Павла Загребельного. — Авт.) і Григор показав свої свіженькі оповідання. Попросив почитати. Я взяв у роботу, але згодом поклав у шухлядку, бо вже приступив до Тараса, пропадав у музеї... Тоді, до речі, ніхто Шевченка не виконував. Коли Григор дзвонить: «Чого мене не читаєш?». Кажу, що працюю над Кобзарем. «А, ну тоді я почекаю». Голос такий бадьорий, впевнений, з притиском. А потім його не стало...

■ Ви тоді працювали у філармонії?

— Так, і досі працюю, вже 63 роки! Що цікаво, утічасилише кілька працівників філармонії розмовляли українською, уявіть собі. Це Лариса Остапенко (дружина О. Білаша), Діана Петриненко, Ніла Крюкова, Віктор Женченко і Паламаренко. Начальство називало мене «національно схвилований», у тому числі й сам Шербицький. Телефон прослуховували. Але нікуди не викликали, слава Богу.

■ А ви завжди виконували лише українською?

— Ні. Коли по Союзу їздив, мусив російською читати. Хоча це мені набагато складніше. А одного разу в

Петропавлівську-Камчатському розпочав російською, а мені із зали: «Давай по-українськи!». Я перепитую публіку: «Можна українською?». Вся зала зааплодувала, загула. Правду кажуть, що нашого цвіту по всьому світу.

■ Серед студентів музичної академії, де ви працюєте понад 35 років, чи є у вас учні, які понесуть далі вашу словесну корогву?

— Аж один. Артем Басалай. Він вчився вокалу в Анатолія Кочерги, працював, був на фронті, має семеро дітей. Кочерзі прямо сказав: «В мене душа більше до слова лежить». Мене називає «творчим батьком». Він має прекрасну пам'ять, багато творів вивчив. А як він читає «Фату Моргану» Коцюбинського! Я думаю, він продовжить мою справу.

А найталановитіші учениці — це Людмила Монастирська, її вже увесь світ знає, та Ольга Кульчинська, солістка Нью-Йоркської Метрополітен — опера. Ольга, коли навчалася, підготувала сольний концерт. Як вона гарно виконувала «Побожну» Стефаніка!

Є у нас програма з Ганною Семиць, випускницею минулого року. Називається «Похорон» на слова Анатолія Матвійчука, ви чули уривок на нашій зустрічі у філармонії.

■ Наскільки важлива майстерність у слові для вокалістів, чи не вагоміша музикальність?

— Я завжди порівнюю Гмирю і Шалапіна. Гмиря співав у академічній манері і мав бас потужніший, аніж у Шалапіна. Але який Шалапін майстерний у слові, як вільно він імпровізує, які акторські дані! Ось послухайте їхню «Блоху» і порівняйте. Вправність у слові може зробити людину великою.

■ Як ви доглядали протягом життя свій воістину золотий голос, що він і досі як грім?

— Я маю здорові і живі гланди, тому жодних обмежень. Іморозиво з'їм, і насіння лузаю, а холодну воду з дитинства люблю.

■ Ваше прізвище говорить, що ваші предки — церковнослужителі, паламарі. Чи не було у вас думки озвучити Святе Письмо?

— Предки були дійсно релігійними. Дядько по батькові був дяком на Київщині, навіть не одружувався, а батько — старостою церкви в Макарові. А щодо запису Святого Письма, знаєте, на жаль, ніхто не пропонував...

Проте цікава деталь. Як почалася війна та обстріли, ми виїхали у Старий Самбір, а це березень, Шевченківські дні. То мене запросили у греко-католицький храм і я більш ніж годину читав Тарасові поезії. Як тепло мене вітали! Добрі люди на півтора місяця прихистили, ще й костюм господар дав, аби я гідний одяг мав для виступів. Я й намагався віддячити: виступав у школі, бібліотеці, перед воїнами.

Людина, якщо вона розумна, мусить усе життя вчитися

■ Це вже вдруге за ваше життя рвуться снаряди коло рідної оселі. Але в 1941-му вам не вдалося евакуюватися...

— Та куди там! Брат Олексій тоді рятував місцеву бібліотеку. Закопав і показав нам, отак 50м від причілкової стіни і 50м від межі. Так любив читати! Відкопали вже без нього, у 1943-му, бо загинув. Батько за допомогою партизанам потрапив у «Бухенвальд», сестру вивезли у Німеччину. Ми ховалися від нальотів у погребі разом із сусідами і чужими людьми. Хата була велика, на 8 кімнат. Колись батько купив у жида, який тікав від погромів. Тож і погріб був великий.

Німці якось збили наш літак, він упав у болота. То наш сусід дід Матвій врятував льотчика. Як йому вдалося? Бо ж кругом німці. У нас у хаті теж вони жили й мене на табуретці фотографували. Десь є карточка. А одного разу поглядив мене німчур по голівці, а я його батою по халявах. Це мені роки три було всього. Мама в плач: «Кляйн, дурненький!». Злякалася, бо ж німець при нагані. А той пішов до іншої кімнати й приносить мені шоколадку. Отак оцінив мою гідність! Хіба нинішні окупанти вчинили б так?!

Батько і сестра, слава Богу, повернулися додома. Батько відразу мені чобітки шкапові пошив (швець був знаний — усе село його взувачку носило!)

і ми навіть усі сфотографувалися. По війні батько працював ветеринаром у колгоспі. Потім інша біда — голод...

■ А які спогади у душі залишив голод 1946—1947 років?

— Макуха! Зараз не усі знають, що воно таке. Макуха соняшникова була мені, як шоколад «Рошен». Шукали з хлопцями гнили картоплю на полі, з якої матері робили моторженики. Або ще ласували пшеничкою, як досягне воскової стиглості. Як повезе! Бо за торбу колосків 10 років давали. А лановими ставили нелюдів, катюг. Як у Шевченка: «Оцей лукавий лановий, стара собака, та ще й бита». Бувало, получали ми, хлопці, батою аж до крові від того ланового. Біда навкруги. І так мені боліло оте людське горе, я його як губка вбирав, аж захворів до відчаю. Депресія чи що? Мати навіть до ворожки водила.

■ Ваша повага до людей і відповідальність перед ними — плоди родинного виховання?

— Не тільки. Знаєте, людина, якщо вона розумна, мусить усе життя вчитися. Десь на початку 1990-х ми з Дмитром Гнатюком їхали на концерт у Петриківку. І в Дніпрі, як з вагона виходили, Дмитро Михайлович оступився й упав з висоти. Аж побілів, так забився. Повезли у лікарню — тріщина тазових кісток.

А в Петриківці ж концерт після обіду. Тож приїхав я один на концерт. А народу набилосся, 9 травня, свято. Хвилююся, бо ж, чекали Гнатюка як-не-як. І ось-ось мені виходити на сцену, коли бачу з вікна, як під'їжджає авто, а з нього на ношах витягають Гнатюка. Напівлежачи, наче фараона, несуть — і просто на сцену. Він так і проспівав дві пісні — і його винесли. Я вже добув концерт сам. Потім нас машиною відвезли до Києва. Від Гнатюка я теж вчився відповідальності.

■ Нещодавно вас аж двічі викликали до суду, ще й до Верховного. З ким судитесь?

— (Сміється). Там теж люди, ще й які інтелігентні! Запросили почитати Григора Тютюнника і Павла Глазового.

■ Так що суду ви вже не боїтесь? — Хіба що до Божого! ■

ОЙ, КРАДУТЬ!

Чому бідні — бо дурні,
чому дурні — бо бідні

Закінчення. Початок на стор. 8

Для цього, наприклад, можливо збудувати сонячні електричні станції та вітряки, для встановлення яких є дуже вигідні місця. Добрий сільський господар міг би ще й продавати цю електрику та збагачувати місцевий бюджет.

Реальних планів у ГО «За розвиток Золочівської громади!» багато, але золочівський сільський голова всіляко заважає їх реалізувати, не хоче співпрацювати з громадським діячем та місцевими волонтерами, які вже на сотні мільйонів гривень передали матеріальної допомоги Збройним силам України, надавали та надають посильну допомогу дітям та мешканцям Золочівської громади за своїми багатьма цільовими програмами.

Громада бідніс — родина голови багатіс

Робота очільника Золочівської громади Олександра Лазаренка та його «команди підданих» далеко не відповідає вимогам сьогодення, нормам моралі, законодавству України, яке вони систематично та грубо порушують

упродовж багатьох років. Громада бідніс, а члени родини Олександра Лазаренка стали офіційними мільйонерами. Мільйонні статки підтверджує сам Олександр Лазаренко у своїх деклараціях, поданих ним до НАЗК за останні три роки.

Що ж робити таким українським селам, як у Золочівській громаді, де люди бідують, а місцеві сільські голови — жирують?!

Останнє слово, розумне й виважене, нарешті повинен сказати кожен громадянин України під час місцевих виборів і більше ніколи не доручати таким горе-керівникам своє благополуччя, своє багатство, своє майбутнє і майбутнє своїх дітей. А відповідні державні установи та правоохоронні органи вже сьогодні зобов'язанні в ім'я Конституції та законів України, в ім'я розвитку, благополуччя та процвітання української нації, надто в цей надзвичайно напружений та нелегкий для всього народу час, негайно відреагувати на це беззаконня.

Нехай українське прислів'я: «Чому бідні — бо дурні, чому дурні — бо бідні» більше ніколи не характеризує українців! ■

ПЕРЕДПЛАТА-2024

Разом — до перемоги!

Передплатити «Україну молоду» на серпень

«Україну молоду» у своїх відгуках і читачі — як зі столиці, так і з глибинки, — і колеги-журналісти оцінюють як головну національну газету держави. Редакція «УМ» і надалі намагатиметься бути гідною такої високої оцінки і вашої уваги, шановні читачі.

Якщо хто з вас ще не передплатив «Україну молоду» на 2024 рік, це можна зробити до 20 липня, і ви отримуватимете газету з 1 серпня. Оформити передплату можна у відділеннях поштового зв'язку, в операційних залах поштамтів, у пунктах приймання передплати, на сайті ПАТ «Укрпошта» www.ukrposhta.ua, ДП «Преса» www.presa.ua, як за електронною версією Каталогу видань України «Преса поштою», так і за друкованим Каталогом видань «Преса поштою».

До наших постійних читачів ми традиційно звертаємося: якщо ви багато років передплачуєте «Україну молоду» — порадьте передплату і своїм родичам, друзям, сусідам, знайомим.

Передплатна вартість «України молоді» на 2024 рік:

на місяць — 77 грн.,

на два місяці — 154 грн.,

на чотири місяці — 308 грн.,

до кінця року — 385 грн.

Передплатний індекс — 60970

«Укрпошта» додатково за саму процедуру оформлення передплати бере 15 грн.

«Україну молоду» можна прочитати в усьому світі через партнерську мережу PressReader

Інститут літератури імені Т.Г.Шевченка Національної академії наук України
газета «Україна молода»

Костянтин РОДИК

Здорова видавнича стратегія — пере-
кладати резонансні світові новинки, а
тоді повертатися до публікації раніше
не відомих українському читачеві творів
того чи того автора. Так харківська «Фа-
була» спочатку випустила крайню три-
логію іспанця Артуро Переса-Реверте
«Фалько. Єва. Саботаж» (2019–2020), а
тепер — його роман ще 2002 року «Ко-
ролева Півдня».

Схоже, двадцятирічна затримка
ніяк не впливає на сприйняття. Бо, по-
перше, погляд до роману надовго акту-
алізував однойменний п'ятисезонний
серіал (США, Мексика, Іспанія; 2016–
2021). По-друге, тема — наркобізнес —
річ драстично-притягальна і, на жаль,
вічно молода. По-третє, обидва твори,
літературний та телевізійний, мають
мало спільного, окрім назви, імен пер-
сонажів та співпадіння деяких ситуацій.
Тобто, це два різні продукти, які не кон-
фліктують через увагу читача/глядача,
а, радше, надають йому стереоскопічно-
го ефекту.

Зазвичай екранізації відомих творів
програють оригіналам. Винятків мало,
якраз на потвердження правила. От хоч
як крути, а стрічка Боргки «Собаке сер-
це» помітно перевищує за мистецькими
критеріями книжку Булгакова. А фільм
Параджанова «Тіні забутих предків» —
новелу Коцюбинського. Але такі випад-
ки унікальні.

Бо — адекватний переклад немож-
ливий у принципі. Екранізація ж —
це ще й переклад на мову іншої зна-
кової системи, якою порядкує, як кажуть
нейробіологи, інша ділянка мозку. Тож
порівняння екранізації з літературною
основною — на межі коректності. Спро-
буймо утриматися на цій межі.

Попри все, серіал вийшов добрий. 62
епізоди — чималий виклик для глядача;
значно більший за 400 сторінок роману
для читача. Гадаю, тих, хто додивився
до кінця, більше, ніж тих, хто зупинив-
ся в перебігу цього марафону. Сам Перес-
Реверте виступив сценаристом лише тре-
тини епізодів — здається, просто махнув
рукою: нехай ця інтерпретація й відбігає
від мого роману, але це також цікаво, а
відтак прийнятно.

Годилося б назвати головного інтер-
претатора, але режисерів у серіалі три
десятки. Найбільше епізодів зладили
трьох: їхні імена мало що скажуть ши-
рокому читачеві, хоч затятому кіноману
вони відомі, оскільки кожний мав
свої 15 хвилин слави. Один — фахівець
з детективних жахастиків, другий спе-
ціалізується на драматичних трилерах,
третій — на кримінальних бойовиках.
Уявляєте мікс? Так, екшн, що не лишає
вибору, чи дивитися наступну серію.

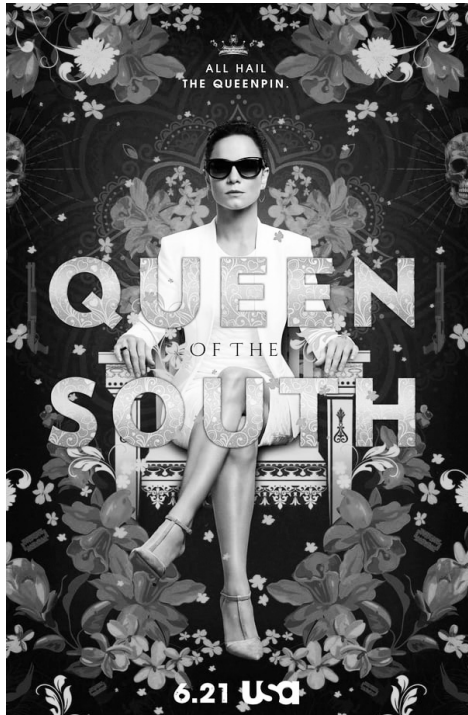
Та основну польову роботу вельми
професійно виконують актори, що гра-
ють п'ятьох цільних персонажів. Безу-
мовною зіркою є бразильянка Еліс Бра-
га в головній ролі. Донька акторки, вона
рано почала кар'єру у вітчизняному кіні
й сягнула там успіху, через що Голлівуд
швидко рекрутував її і невдовзі ставив
поруч з Шоном Пенном, Гаррісоном
Фордом і Віллом Смітом.

У «Королеві Півдня» Брага — що
Тіхонов у ролі Штірліца: талановита
мікроміміка, багатфункційна півус-
мішка, скорочені до афоризмів репліки
і значущі німі проміжки між ними. Зре-
штою, так і має виглядати Тереса Мен-
доса, героїня роману Переса-Реверте. Бо
той роман значною мірою — реконструк-
ція її роздумів. А це адекватно переда-
ти на екрані можна саме так, як у «Сім-
надцяти миттєвостях весни». Оцініть
самі: «Тереса затамувала подих. От і
все, сказала вона собі. Ми вже ніколи не
зможемо удавати, що ця розмова не від-
булася. Те, що ми кажемо, тримає нас у
значно страшнішому полоні, ніж те, що
робимо або замовчуємо. Слово — це най-
більше зло, вигадане людиною. Достат-
ньо поглянути на собак. Вони такі від-
дані, тому що не розмовляють».

■ ЕКРАНІЗАЦІЇ

Артуро Перес-Реверте:

КУЛЬТ ЛОГІСТИКИ

Отже, красива і розумна жінка. Таку
зустрічаємо чи не в кожній книжці Перес-
са-Реверте. І щоразу ця розумна і краси-
ва протистоїть неопорному, здавалося б,
маскулінному диктату. Наприклад, у ро-
мані «Фламандська дошка» (Х.: Фоліо,
2012) це є головною психологічною пруж-
иною. З одного боку, конфлікту — роз-
уміння, що «жінки, здатні із ретельніс-
тю годинникаря розбирати ті пружини,
які рухають чоловіком»; з іншого — кон-
статація оборонних спроможностей: «Є
ньому деякі ознаки руйнації, які здатні
стричинити лише ми, жінки». Ясна річ,
чоловіки злютовані концептуально не-
покорюю, і далі все йде до «зведення ра-
хунків. З усім жіноцтвом».

Жінки Переса-Реверте протистав-
ляють кулакам шахи. Натомість серіал
«Королева Півдня» пропонує простішу,
симетричну відповідь: Мендосу затя-
гує кримінальний вир і, розбудовуючи
свою імперію, вона змушена йти по тру-
пах. Цей фатум тисне на неї і в романі,
проте мотивація її дій помітно інша: не
опанувати бізнесом як таким, а запрова-
дити ефективніші способи заходу
з-під впливу патріархальних понять.
Вона і в серіалі не перетворюється на од-
нозначне зло, а в романі й поготів: така
собі робінгудія фемінізму.

Роману Тересу не цікавить наркобіз-
нес як такий. Вона, на відміну від еcran-
ної версії, не торгує зіллям. Її мета — роз-
будувати логістичну структуру, котра
поставила би пихатих наркобаронів у за-
лежність від неї. Задля цього доводиться
жертвувати, принаймні ситуативно,
«покликом серця». Поставлене на кар-
ту кохання — ще один наскрізний мотив
іспанського письменника. «Думки були
зайняті складним упорядкуванням
майбутніх подій, тактичних завдань і
практичних рішень, пов'язаних із важ-
ливою шаховою партією, в якій треба
пожертвувати більшістю фігур, а дві
— зберегти».

Ця цитата може правити за синопсис
«Королеві Півдня», хоч узято її з пізні-
шого роману «Фалько». Там же знаходи-
мо чоловічий погляд на проблему: «Для
прийдешньої операції потрібен не ен-
тузіазм, а холоднокровний підхід. Якщо
йдеться про справи подібного стибу,
емоції вбивають. Безжально». Жіноча
відповідь міститься у другій частині
тої трилогії, романі «Єва». Проте вже у
«Королеві Півдня» дилему розв'язано за
схемою «і те, й інше».

Тереса Мендоса має реальну прото-
типку. Їм'я називати не варто, досить
згадати, що вона позивалася до суду про-
ти творців серіалу: мовляв, перебрехали
справжню історію. Не дивно, кіношники
збрали до купи чи не всі відомі звинувачення проти картелів задля наближен-
ня до стандарту «на реальних подіях».

Натомість роман лише імітує біогра-
фічне розслідування неpubлічної (і небез-
печної) особи. Автор пропонує калейдос-
коп спогадів тих, хто колись мав із нею
справи або переслідував її. Вийшла вуа-
ристична за формою книжка. Висновки
пропонувано робити читачам самотійно.

Хоч як парадоксально, а дистанцію-
вання від фактології дозволило створити
переконаліший образ. Це — магія про-
зи на відміну від прямолінійності, а від-
так і обмеженості нонфікшну. Біографія
Мендоси так само правдива, як і життє-
пис капітана Алатрісте (цикл романів
про цього трикстера часів д'Артаньяна
і зробив Переса-Реверте знаменитим).
Проте сеньйор Артуро аж ніяк не є іс-
торичним реконструктором. Описуючи
реалію XVII століття, він повсякчас три-
маннй описуванням ранньомодерним ча-
сам словечки «бізнес», «пікнік» чи «всі
яйця в один кошик» — не недогляд ре-
дактора, а свідомо авторська корекція
зору, аби збагнути джерела та метамор-
фози актуальних нині понять: корупція,
доступ до тіла, спецназ, схема і тощо-
тощо. Можна навіть сказати, що Перес-
Реверте — романний дослідник схем.

У «Королеві Півдня» це досліджен-
ня логістики, яка вже підкорила собі
більшість сфер людської діяльності. А
ми тепер іде й на власному трагічному
досвіді пересвідчуємося, що логістика є
одним із вирішальних факторів війни.
Саме в такому ракурсі розгорнуто увесь
сторітелінг рецензованої книжки. Кон-
трабандисти — а саме так якнайточніше
описати діяльність Мендоси (в романі)
— «розробляли план дій майже з війсь-
ковою педантичністю».

У нас військову логістику революцій-
но розвинули волонтери. До певної міри
героїню-королеву також можна вважа-
ти волонтеркою, принаймні на початках
її історії. Бо попервах вона придумувала
логістичні етюди задля забезпечення ко-
ханого, задля того, щоб дві фігури таки у-
трималися на шахівниці. Та й ішлося тоді
не про збагачення, конкуренцію чи домі-
нування, а, радше, нагадувало змагання
«козаків-розбійників». Тереса розуміла
суть чоловічої гри: «Ніхто не везиме
контрабанду на «Фантомі» лише заради
грошей. Ніхто не переслідуватиме його
винятково з почуття обов'язку».

Коли її хлопець загинув (у романі),
чарівний світ логістики поглинув Мен-
досу цілком. Стала сприймати техноло-
гію як всепроникну філософію, котра
стосується всього: «Вона навіть зміни-
ла зовнішність своєї підлеглих. Змушу-
вала їх одягатися формально, відмови-
тися від масивних золотих ланцюгів і
різної вульгарщини, обирати прості ко-
стюми, скромні автівки, помешкання за-
мість розкішних маєтків, таксі як єди-
ний варіант транспорту для поїздок на
роботу».

Можна посміхатися, але навіть ко-
рупцію Тереса перетворила на актив-
ний логістичний ресурс: «Вона поступо-
во прослизала до міської адміністрації
та судів... Зрештою завдяки їй усі поча-
ли заробляти стільки грошей, що ніхто
не міг її ігнорувати».

З цього приводу — риторичне запи-
тання: ви помічали, що усередині мафії
корупція практично відсутня? Один із
кримінальних авторитетів пояснює цей
феномен на сторінках роману: «Коли ти
живеш поза законом, треба працювати
чесно». Звідси відкривається широкий і
нескінченний шлях у розлогі культуро-
логічні розмисли, де «важко знати щось
напевно».

Звісно, зараз ми туди не підемо. Але
муляє дивоглядне припущення: що як
така королева логістики мала би змогу
реалізуватися не поза, а в межах зако-
ну? І ще химерніше: якби такий потуж-
ний логістичний талант з'явився в ЗСУ
— чи не були б ми набагато ближче до пе-
ремоги? ■

КНИЖКОВА ШАФА

Зробити з їжі культ

Відома українська кулінарка Дарія Цвек: роки минають, популярність зростає

Олеся МАЗУРКОВА

Одного сонячного дня 1943 року подружжя Цвеків, яке мешкає в старому польському будинку в центрі Станіслава (Івано-Франківськ), чує стукіт у двері. На порозі — уповноважені советів, один з них повідомляє: «С завтрашнього дня ета квартира належить нашому таварищу майору. Даймо вам суткі на виселення». Двері зачиняються, й у помешканні, ще мить тому сповненому сміхом та дружніми розмовами, настає гнітюча тиша.

«Дарко, пакуй валізи», — каже Левко Цвек, а сам вирушає на пошуки бодай якогось житла.

Так масова хвиля репресій містян радянськими «асвабідателями» докотилася й до заходу України, тож вони змушені покинути домівку, яку обживали протягом багатьох років. Перші кроки дівчаток, святкування Різдва вчотирьох, літні недільні обіди — всі ці спогади, зароджені в стінах оселі, доводиться лишити позаду. Як і дуже добрі меблі, що їх вмонтував у квартиру Яків Маркевич — батько Дарії. Неповдалі попереднього житла чоловікові вдається знайти вільне помешкання, в якому родина проживе наступні 25 років. Саме там, за словами доньки Зоряни, замість учителювання, яким займалася ще зі студентських років, в надії підзаробити Дар'я створює імпровізовану кав'ярню, де пече на замовлення тортів та купу видів солодкого печива, з чим їй дуже допомагає чоловік Левко.

Та цього виявляється недостатньо, тож жінці доводиться почати працювати на кухні в лікарні для «високопоставлених осіб», аби хоч якось прогодувати сім'ю. А це геть непросто — за советів настають часи, сповнені мороку та голоду. Але той, хто хоче вижити, здатен на все. Так подружжя Цвеків йде на хитрість: чоловік із молодшою донькою Христіною чекають біля чорного входу в лікарню на маму, яка проноситься із собою горнятко молока для малої. Справа ця ризикова, можна й головою поплатитися, якщо донесуть, та, на щастя, обходиться без жертв.

Одного разу жінку просять приготувати обід для радянської партверхівки. А потім ще раз і ще — бо так уже смачно їй вдається кухарити. Тоді вона звертається до свого порадики «від мами, бабусі, тети» — зошитів із рецептами, які взяла за звичку записувати ще з четвертого класу. Та перш ніж я розповім, що відбулося далі, хочу додати, що письма ще малу Дарусю вчила її мати, поки школи були зачинені через активні воєнні дії. «Була війна російсько-австрійська. По тій місцевості, де жили мої батьки, ішов фронт (селище Гримайлів Гусятинського р-ну на Тернопільщині). Люди від куль ховалися по пивницях і за стінами мурованих домів. Школи були закриті. Моя мама відшукувала кусочки чистого паперу, рисувала на ньому лінійки і вчила мене писати букви. Фронт посунувся далеко від нашої місцевості, тоді відкрили школу, появилися зошити, олівці та букварі. Мене, як уже знайома, оприділили відра-

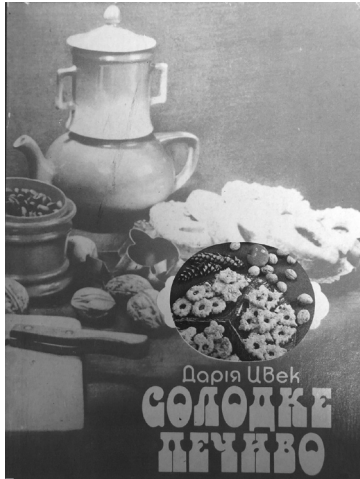
зу до другого класу, де вже писали пером і чорнилом. Якщо набралось забагато чорнила на перо, то робилися плями на зошиті, яких ми називали «жидиками». Пам'ятаю прізвисьце своєї першої вчительки, називалася Марія Йорданова. Навчання велося на українсько-польській мові. Під час великої перерви роздавали всім дітям то какао, то каву, а часом була квасолева зупа. Говорили, що то американська допомога дітям. Всі діти мали свої горнятка і ложечки. І так виглядав мій «перший раз у перший клас», — згадувала пані Цвек.

Як бачите, родина в житті жінки відіграла неабияку роль — завдяки різноманітній науці від мами та бабці, що змалечку виховували в ній жагу до знань, куховаріння та естетики, Дарка змогла не лише вижити під час репресій, а й закріпитися в тогочасних колах як шанована кулінарка. Перший секретар обкому партії навіть заводить звичку викладати для неї машину, аби гості зі столиці мали змогу посмакувати вишуканими галицькими (і не тільки) стравами.

Батько Дарії теж виявився далеко не останньою людиною у її вихованні: працював інспектором міністерства фінансів у Варшаві й у відрядження часто брав із собою дочку. Там вона на власні очі побачила приклад хороших манер та етикету, тож із кожної наступною поїздкою на татову роботу старанно вбирала ці знання. І це дало свої плоди — згодом совети призначать її викладачкою етикету та кулінарії, аби Дарія навчила мудрості офіцерських дружин, які як істинні росіяни загалом не вирізняються інтелектуальними здібностями — що вже казати про хороші манери та вміння готувати щось, окрім щей.

На вчителюванні ж пані Цвек знається як ніхто, адже до репресій працювала викладачкою біології. «Пані Дарія була дуже мила, дуже добра вчителька, дуже гарно до нас ставилася, а ще була великою патріоткою», — так відгукнулася про неї Марта Гнушевська-Малкош (швидше за все, студентка).

Але жінка ніколи не подумала б, що звичайне захоплення перетвориться на справу решти її життя: одного разу близька подруга Дарки — відома письменниця й авторка роману «Сестри Річинські» Ірина Вільде — пропонує колежанці написати власну книгу з рецептами. Пані Цвек на це лише хитає головою, адже впевнена, що на таке не здатна. Та Ірина лишається непохитною, веде подругу до видав-

Книга «Солодке печиво».

ництва «Каменярь», де вже на пару з директором намагається переконати її. Дарка все ще не дуже вірить у цей задум, тому Вільде каже такі прості, але русійні слова: «Як говориш, так і пиши». І це спрацьовує!

У 1961 році на львівських прилавках з'являється книга «Солодке печиво», яка, поєднуючи в собі вишуканість галицької кухні та невмирущий дух українських традицій, одразу стає бестселером. Сірі та однотипні книженці з рецептами совкової «стряпні» не мають жодного шансу — «Солодке печиво» магичним чином опиняється на кожній кухні оселі заходу України.

Книга не лише була збірником рецептів, а й містила в собі ілюстрації та фотографії готових виробів, які Дарія створювала власноруч. «Звідки когось знати, як я хочу подати свої страви?» — казала вона, розставляючи чайні блюдця та поправляючи букет свіжозрізаних ромашок, аби довершити композицію.

Цей *magnum opus* доповнюватимуть і перевидаватимуть навіть після смерті Дарії: останнє, дев'яте, видання світ побачить аж у 2013 році завдяки «Видавництву Старого Лева».

Та на лише одному бестселері жінка вирішує не зупинитися і згодом публікує ще шість таких самих успішних книг з рецептами будь-якого рівня складності: «До святкового столу», «У будні та свята», «Для гостей і сім'ї», «Нашим найменшим», «На добрий вечір» та «Дітям і батькам».

Про свою авторську бібліотеку письменниця відгукується дуже тепло: «Мої книжки — то мої діти. Їх уже ціла шафка. Вони дуже гарні, в українському національному оформленні, з кольоровими фотографіями, з моїми ілюстраціями, бо я трохи малюю...».

Саме тому я вирішила придбати одну з її книг — «Солодке печиво», мені дісталася п'яте видання 1986 року. Приємно здивували порівняльна таблиця маси деяких продуктів та кількість різноманітних порад на вступних сторінках.

Ось кілька з них:

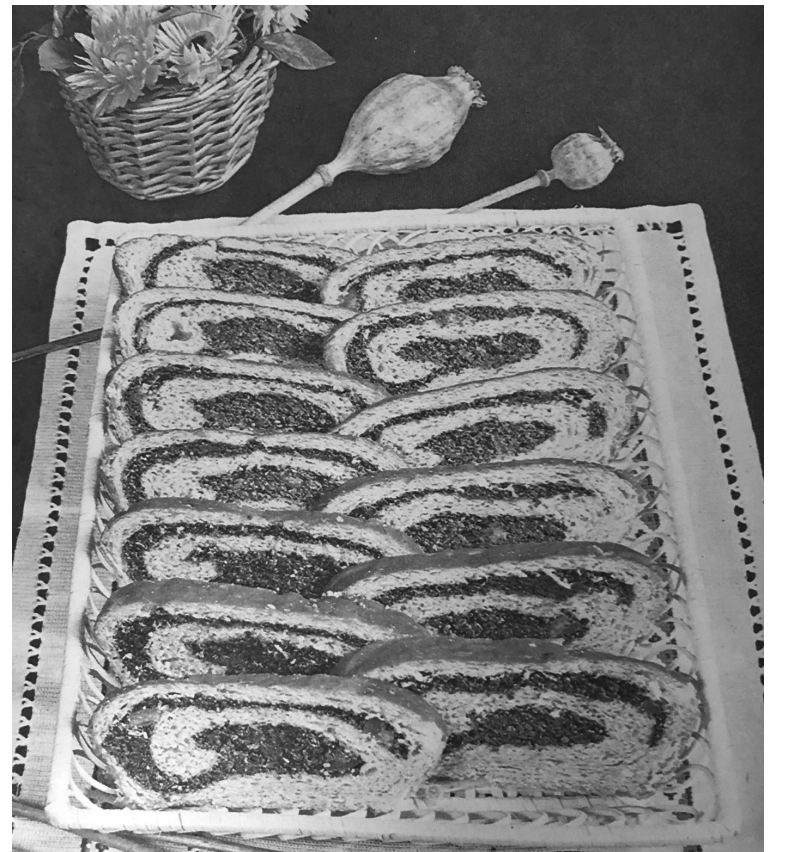
* Для бісквітного тіста на кожне яйце береться 20-30 г цукру і 20 г борошна;

* Чим довше місити тісто до медвіничків, тим краще вони підуть під час випікання;

ПОРІВНЯЛЬНА ТАБЛИЦЯ МАСИ ДЕЯКИХ ПРОДУКТІВ

Продукти	Маса, г			Продукти	Маса, г		
	у чайній ложці	у столовій ложці	у склянці (250 см³)		у чайній ложці	у столовій ложці	у склянці (250 см³)
Ворошко пшеничне	10	30	160	Масло вершкове	5	15	210
Вода	5	18	250	Масло вершкове топлене	5	17	240
Вершки	5	14	250	Мигдаль	10	30	160
Горіхи мелені	6-7	20	120	Молоко незбиране	5	18	255
Желатин	5	15	—	Молоко згущене	12	30	—
Ізюм	7	25	190	Олія	5	17	240
Кава натуральна мелена	7	20	—	Оцет	5	15	—
Какао порошок	9	25	—	Рис	10	30	240
Кислота лимонна	8	25	—	Сіль	10	30	250
Кориця мелена	2	—	—	Сметана	10	25	250
Крохмаль картопляний	10	30	200	Сода	12	28	—
Крупа манна	8	25	200	Сухарі мелені	5	10	150
Мак	15	35	230	Цукровий пісок	10	25	230
Маргарин розтоплений	4	15	230	Цукрова пудра	8	23	180

Порівняльна таблиця маси продуктів із книги «Солодке печиво».

Фотографія готового виробу Дарії Цвек.

* До макової начинки можна додавати манну крупу або мелені сухарі, які вбирають вологу з маку;

* Родзинки в кексі не осядуть на дно, якщо перед випіканням його посипати борошном;

* Якщо горіхи до начинки або тіста подрібнюєте качалкою, то під час качання посипайте їх час від часу цукром — він вбиратиме горіхове масло;

* Якщо хочете заpastися цедрою з лимонів або апельсинів, їх треба помити і на густій тертці натерти жовтий/помаранчевий шар, вимішати з цукром (на столову ложку цедри — 2 ст. ложки цукру) і закупорити в банці)...

За 2 карбованці люди мали змогу отримати понад 200 рецептів різноманітних солодощів — від пудингів до тортів, подекуди супроводжених фотографіями готових виробів. Одним із таких поділюся з вами:

МАКІВНИК ІЗ ЗАПАРЕНОГО ТІСТА

Тісто:
1 кг борошна,
2 склянки молока,
4 жовтки,
100 г цукру,
100 г вершкового масла або маргарину,
50 г дріжджів,
1/2 ч. ложки солі,
ванілін.

Начинка:
1 кг маку,
400 г цукру,
склянка води,
2 білки,
50 г вершкового масла,
100 г родзинок,

100 г посічених горіхів, ванілін, склянка варення з вишень без сиропу.

Запарити гарячим молоком 300 г борошна і розтерти, щоб не було грудочок. Коли охолоне, додати розведені в теплом молоці з 1 ст. ложкою цукру дріжджі, вимішати і поставити в тепле місце, щоб підійшло. Потім додати збиті на пару жовтки із цукром, ванілін і посолити. Всипати решту борошна і замісити тісто. Під кінець вимішування влити розтопленний шар (масло) і місити, поки тісто вбере його. Накрити і поставити, щоб підійшло. Тісто і мак поділити на чотири частини. Тонко розкачане тісто змастити білком, викласти рівним шаром мак, міцно скрутити в рулет. Рулет загорнути у змащений жиром папір так, щоб папір виступав з обох кінців поза тістом на 10 см. Викласти на лист, щоб тісто підійшло. Пекти в гарячій духовці (210-220°C) протягом 30 хв. Спечені в такий спосіб рулети не черствіють. Розгорнути їх перед нарізанням і посипати цукровою пудрою з ваніліном.

Начинку приготувати так: промити мак у кількох водах, запарити, відцідити крізь сито, розтерти частинами в макітрі або змолоти тричі на м'ясорубці. З цукру і склянки води зварити густий сироп, всипати мак і відразу зняти з плити, додати вершкове масло, родзинки, посічені горіхи, ванілін і вимішати. Як маса остигне, додати білок і все добре вимісити з варенням. ■

«Ця збірна Іспанії може бути прикладом для суспільства. Це не примхливі діти, вони наполегливо працювали і є прикладом для всієї молоді».

Луїс де ла Фуенте
головний тренер національної збірної Іспанії з футболу

Григорій ХАТА

Швидко й майже непомітно для вітчизняного футбольного вболівальника промайнула друга частина футбольного чемпіонату Європи. А народжений у цих умовах новий чемпіон континенту став якщо не сенсацією, то відвертою несподіванкою турніру.

Тріумф збірної Іспанії передбачали не так уже й багато експертів. Молода, без яскравих і добре відомих футбольному світу зірок команда перед стартом ЧЄ-2024 точно не перебувала серед головних його фаворитів. Розрахунки потужних комп'ютерних програм віддавали місце у фіналі збірним Англії та Франції. Але що ближче до вирішального матчу, розраховані штучним інтелектом шанси іспанців на загальну перемогу росли як на дріжджах. При цьому перед фіналом ІІІ був уже переконаний, що саме іспанці, котрі з кожним новим матчем на ЧЄ-2024 усе більше зачаровували та вражали футбольних шанувальників своєю грою, вигрять чемпіонський титул.

На тлі важкого, напруженого шляху англійців до фіналу, котрим в усіх попередніх матчах «плей-оф» доводилося відіграватися й у кінцівках поєдинків виривати перемоги (зокрема й у серії післяматчевих пенальті), рух іспанської збірної до вирішального матчу ЧЄ-2024 виглядав яскраво-привабливим та високоестетичним футбольним дійством.

Після подолання у півфіналі (2:1) збірної Франції головний наставник іспанців Луїс де ла Фуенте заявив, що він очолює команду геніїв. А іспанці в Німеччині були просто неперевершеними. Стежачи за діями підопічних де ла Фуенте, уболівальник немов опинявся у залі вищої футбольної майстерності, де із захопленням подихом спостерігав за яскравими комбінаціями іспанських футбольних майстрів та отримував справжню естетичну насолоду від їхніх голів та дій.

Здається так, що, прогнозуючи до старту ЧЄ-2024 його переможець, штучний інтелект робив велику ставку на наявність у складі фаворита відомої футбольної постаті та опирався на попередні здобутки претендента.

У збірної Іспанії були трохи інші козирі. І головний із них — це їхній наставник. Починаючи з 2013 року Луїс де ла Фуенте безперервно працював із різного віку іспанськими збірними. А перед тим, як у 2022 році стати до керма головної команди країни, він виграв з іспанською «молодіжкою» «срібло» Олімпіади-2020. «Для мене велика честь працювати зі своїми вихованцями. Я вірю в них», — наголошував очільник збірної Іспанії.

Хлопці, котрі в підсумку неабияк здивували футбольну Європу, змусили говорити про себе вже по ходу ЧЄ. Щось справді геніально дозволило їм у Німеччині розкритися на повну. Напевно, найбільше футбольних фанатів вразило сходження 16-річної зірки іспанської збірної та «Барселони» Ламіна Ямалі.

«Від самого народження я знав, що мій син благословений Богом», — не приховував свого захоплення батько юного вундеркінда.

Потішили футбольних естетів своєю грою й ще кілька новоспечених зірок іспанської збірної — захисник «Челсі» Кукурелья та темношкірий форвард «Атлетика» Ніко Уільямс. Утім європейський тріумф збірної Іспанії — це повністю командна заслуга. Адже вигра-

■ ФУТБОЛ

Четверта симфонія геніїв

Після 12-річної перерви збірна Іспанії знову здобула титул найсильнішої команди Старого світу

■ ТАБЛО

Чемпіонат Європи. Фінал. Іспанія — Англія — 2:1 (Уільямс, 47; Оярсабаль, 86 — Палмер, 83).

Півфінали. Іспанія — Франція — 2:1, Нідерланди — Англія — 1:2.

1/4 фіналу. Іспанія — Німеччина — 2:1, Португалія — Франція — 0:0 (по пен. — 3:5), Англія — Швейцарія — 1:1 (по пен. — 5:3), Нідерланди — Туреччина — 2:1.

1/8 фіналу. Швейцарія — Італія — 2:0, Німеччина — Данія — 2:0, Англія — Словаччина — 2:1, Іспанія — Грузія — 4:1, Франція — Бельгія — 1:0, Португалія — Словенія — 0:0 (по пен. — 3:0), Румунія — Нідерланди — 0:3, Австрія — Туреччина — 1:2.

ти всі без винятку матчі Євро-2024 могла лише справжня команда футбольних геніїв. І той факт, що іспанці подолали досить складну сітку «плей-оф», пройшовши по черзі збірні Грузії, Німеччини, Франції та Англії, лише підкреслює закономірність їхнього успіху. До слова, подібний 100-відсотковий результат на попередніх чемпіонатах Європи досягався учасниками лише одного разу — робили це італійці на ЧЄ-2020.

Загалом, збірна Іспанії вчетверте стала чемпіоном Європи. Натомість англійці вдруге поспіль програли фінал континентального форуму.

Що ж до виступу української збірної на Євро-2024, то УАФ вже зробила перші висновки й на своєму засіданні вирішила продовжити співпрацю з головним тренером національної команди Сергієм Ребровим. Як ідеться у повідомленні пресслужби УАФ, після обговорення виступів національної збірної за пропозицією президента УАФ Андрія Шевченка Сергію Реброву та його тренерському штабу було висловлено повну підтримку. Цю позицію підтримали всі члени виконкому. Своєю чергою Ребров подякував за довіру й підкреслив, що вірить у потенціал команди.

«Вважаю, на чемпіонаті Європи в Німеччині ми не показали там усього свого потенціалу. Наша команда — одна з наймолодших на цьому турнірі, у неї є велика перспектива. Зрозуміло, всі очікували від неї іншого результату. І тренери, й гравці — всі засмучені», — визнав керманіч «синьо-жовтих».

За словами головного тренера збірної України, йому досі важко пояснити причини провалу команди в стартовому матчі Євро проти Румунії, котрий визначив подальшу турнірну долю «синьо-жовтих». «Вважаю, що після першого матчу в групі ми зробили правильні висновки. Ми розібрали з гравцями той поєдинок і вже в другому, зі Словаччиною, показали іншу мотивацію. Те саме стосується й поєдинку з Бельгією. Зараз нам потрібно проаналізувати всі помилки й починати готуватися до осінніх матчів у Лізі націй. Ми повинні врахувати досвід, який отримали, та успішно розпочати перший для нашого тренерського штабу повноцінний робочий цикл на чолі збірної», — наголосив Ребров. ■

На шляху до чемпіонства збірна Іспанії показала на Євро стовідсотковий результат: виграла сім із семи матчів. Фото з сайту uefa.com.

16-річний форвард «Барселони» та іспанської збірної Ламін Ямаль став справжнім відкриттям німецького чемпіонату Європи. Фото з сайту www.dailysabah.com.

Збірна України розчарувала вболівальників своїм виступом на ЧЄ-2024. Фото Олександра ПРИХОДЬКА.

ТЕНІС

На Париж

Після непоганих результатів на Вімблдоні українські тенісистки готуються до Олімпіади

Олексій ПАВЛИШ

Цьогорічний Вімблдон не став таким же історично вдалим для України, як попередній, коли Еліна Світоліна дійшла до півфіналу, а Людмила Кіченюк тріумфувала в міксті. Проте другий поспіль чвертьфінал Еліни та потрапляння до вісімки найкращих у парах обох сестер Кіченюк — теж непоганий результат.

Світоліна після морально складної перемоги над китайкою Ван Сіньюю у день обстрілу «Охматдиту» намагалась поборотись і за півфінал, але знову, як і на Ролан Гарросі, поступилась екстрасіяниці Рибакіній, яка нині представляє Казахстан (3:6, 2:6).

«Я намагалася чіплятися, боротися, повернути свої шанси, але суперниця мені не дозволяла цього. Це був дійсно чисто зіграний матч з її боку», — визнала Еліна.

Після доволі раннього вильоту Іги Швьонтек та Коко Гофф саме Рибакіна вважалась голо-

вною фавориткою змагань, але у матчі за вихід до фіналу вона несподівано поступилась чешці Барборі Крейчиківій, яка зрештою і виграла Вімблдон-2024, записавши до свого активу другий титул на турнірах серії Grand Slam.

Натомість на Світоліну та інших провідних українських тенісисток — Костюк, Ястремську, Калініну та сестер Кіченюк — далі чекає Олімпіада у Парижі. Перед Іграми, які стартують вже наступного тижня, Еліна вирішила знятися з ґрунтового турніру WTA 250 у Палермо, аби перепочити.

«За порадою моєї команди медиків та фізіотерапевтів я вирішила не брати участь у змаганні в Палермо. Після Вімблдона я спробую перезавантажитися і продовжуватиму рухатись далі.

Олімпіада на ґрунті, потім турнір у Торонто на харді, потім ще довгий сезон попереду. Я маю дбати про своє тіло, просто намагатися використовувати

Еліна Світоліна другий рік поспіль стала чвертьфіналісткою Вімблдона.
Фото: Великий теніс України.

кожну мить, щоб рухатися вперед», — розповіла Еліна.

На Іграх у Парижі капітаном жіночої тенісної збірної буде, як і раніше, Михайло Філіма. А от на наступному матчі в рамках Кубка Біллі Джин Кінг у листопаді командою керуватиме вже чинний тенісист, перша ракетка України Ілля Марченко. Рішення про заміну капітана ухвалив Фонд Світоліної, який віднедавна керує справами жіночої збірної.

«Усі ми розуміємо, що моя ігрова кар'єра поступово добігає

кінця. Але все одно я був дуже здивований цією пропозицією. Головне моє завдання — вибрати оптимальний склад на кожен конкретний матч. Плюс до цього — я добре розумію теніс тактично, оскільки я дуже багато років у турі, і в цьому плані, я думаю, дівчата мені довірятимуть. Ми будемо прагнути досягти найвищих результатів. На мій погляд, зараз команда перебуває не на тих позиціях, на яких має бути, з таким підбором гравців», — поділився планами Марченко.

А от у чоловічій сітці Вімблдона учасники фінального поєдинку порівняно з минулим роком не змінилися: Карлос Алькарас знову обіграв Новака Джоковича. Якщо торік доля титулу вирішувалась у 5 сетях, то цього разу молодий іспанець не залишив жодних шансів іменитому сербу, який, до того ж, грав після травми (6:2, 6:2, 7:6). Тепер у 21-річного Карлоса, якого вже називають спадкоємцем легендарного Надаля, чотири перемоги на турнірах серії Grand Slam. ■

ОЛІМПІЗМ

Кадри вирішують усе

Руслан Ротань з різних причин не зумів зібрати найсильніший склад збірної для участі в Олімпіаді

Олексій ПАВЛИШ

Після виходу до півфіналу молодіжного Євро торік із Мудриком, Судаковим та Бондаренком у складі українська футбольна збірна вперше в історії виборола право взяти участь в Олімпійських іграх. Утім на самих Іграх у Парижі тренерський штаб Ротаня на Мудрика і К° розраховувати не зможе.

Річ у тім, що олімпійський футбольний турнір грають команди віком до 23 років (також дозволяється участь трьох футболістів, які не підпадають під цей критерій). Ці змагання не входять до офіційних дат ФІФА та ще й припадають на розпал підготовки до нового сезону у Європі, тож клуби мають повне право не відпускати своїх гравців. Через це на Олімпіаді ми не побачимо наших зіркових леґіонерів Трубіна, Мудрика та Забарного.

Проблеми виникли у Ротаня і з футболістами з УПЛ — ще за місяць до старту ОІ жодної ясності щодо заявки збірної не було. «Ми написали листи в українські клуби, але офіційних відповідей досі не отримали. Я регулярно спілкуюсь із тренерами, директорами. На жаль, можемо сказати, що не бачу особливого бажання у більшості клубних представників допомагати олімпійській збірній. Офіційний привід у клубів є — Олімпіада проходить не в дати ФІФА. Але не забуваймо,

Перед стартом ОІ українська команда розписала мирову з єгиптянами.
Фото: УАФ.

в який час ми живемо і граємо. Пам'ятаймо, що державні інтереси теж треба враховувати», — скаржився тоді Ротань.

Зрештою, заявку таки сформували, а збірна вже у Парижі, де готується до старту Ігор. Найбільше в ній представників «Шахтаря»: «гірники» відпустили на ОІ воротаря Фесюна та польових гравців Сігеєва, Очеретька, Криськіва та Сікана. А от «Динамо», яке якраз під час Олімпіади грає матчі кваліфікації ЛЧ, у Парижі буде представлено трьома гравцями: Рубчинським, Михайленком та Брагару.

«Всі найкращі футболісти, які були для нас доступні, викликані на Олімпіаду. Дуже шкода, що в нашому списку немає багатьох гравців, які вибороли це

право. Це була їхня мрія. Зараз уже немає сенсу обговорювати, кого клуби відпустили, а кого — ні. У нас сформована заявка, ми довіряємо цим гравцям. І я хочу, щоб наша країна також у них повірила. Але неприємний осад у мене залишився від того, що на Олімпіаду не відпустили тих гравців, які цього дуже хотіли і заслуговували на поїздку в Париж, адже такий турнір може бути один раз у житті. Від цього мені на серці трохи боляче», — не приховував розчарування Ротань.

Україна на Іграх потрапила у групу В, де зіграє з Аргентиною, Марокко та Іраком. Аргентинці, до речі, попри очікування, так і не заявили на турнір легендарного Ліонеля Мессі, який напередодні при-

НА СТАРТ!

Заявка української збірної на Олімпіаду:

Воротарі: Георгій Єрмаков («Олександрія»), Кіріл Фесюн («Шахтар»), Яків Кінарейкін («Дніпро-1»)

Захисники: Ілля Крупський, Євген Павлюк (обидва — «Ворскла»), Олександр Мартинюк («Олександрія»), Максим Таловеров (ЛАСК), Олексій Сич («Рух»), Володимир Салюк («Чорноморець»), Арсеній Батагов («Зоря»)

Півзахисники: Валентин Рубчинський, Микола Михайленко, Максим Брагару (всі — «Динамо»), Олег Очеретко, Дмитро Криськів, Кирило Сігеєв (всі — «Шахтар»), Владислав Велетень («Колос»), Олег Федор («Рух»), Максим Хлань («Лехія»), Артем Шуляньський («Олександрія»)

Нападники: Ігор Краснопір («Рух»), Данило Сікан («Шахтар»).

вів головну команду країни до чергової перемоги на Кopa Америка. Однак команда Маскерано без зірок не залишиться: за спеціальною квотою до заявки потрапили нападник «Манчестер Сіті» Хуліан Альварес, захисник «Бенфіки» Ніколас Отаменді та голкіпер «Аякса» Херонімо Рульї.

Перед стартом на ОІ підлічні Ротаня вже провели товариський матч із командою Єгипту U-23 (1:1). Далі на них чекає ще спаринг з однолітками з Парагваю.

«Ми розуміли, що фізичний стан у нас не найкращий. Ми працювали над фізичним станом, тому свіжості у хлопців не було. Я вважаю, що вже після Парагваю ми повинні в фізичному плані підійти кращими до Олімпійських ігор, повинні вже ментально бути готовими до Олімпіади, тому що це сильний турнір, і там легко нікому не буде», — поділився очікуванням головний тренер олімпійської збірної. ■

ПІЛЬНУЙ!

Управління з організації пожежно-профілактичної діяльності у державних установах ГУ ДСНС у м. Києві

Шановні громадяни! Управління з організації пожежно-профілактичної діяльності у державних установах ГУ ДСНС України у м. Києві застерігає!

Улітку, у неймовірну спеку, відпочинок біля води є порятунком від високих температур. Але не варто забувати, що водні об'єкти є місцем підвищеної небезпеки. Загалом від початку 2024 року на водних об'єктах України загинули 672 людини, з них 76 дітей. Щоб безпечно відпочити без надзвичайних ситуацій, слід дотримуватись простих правил:

— не вживайте спиртні напої під час відпочинку на воді — алкоголь знижує координацію рухів та здатність швидко реагувати на небезпеку;

— пильнуйте за дітьми, малеча має бути під постійним наглядом дорослих, це допоможе запобігти непередбачуваним ситуаціям;

— купайтесь лише в дозволених та обладнаних для цього місцях, такі місця мають рятувальні пости та спеціальні позначки, що свідчать про безпечність купання;

— не запливайте за обмежувальні знаки, навіть досвідчені плавці можуть потрапити в небезпечні ситуації через втому або підводні течії.

У разі надзвичайної ситуації телефонуйте за номером «101».

Марія ТКАЧЕНКО

Голді — щаслива мати трьох дітей: Кейт Хадсон, Олівера Хадсона та Уайат Рассела, їхнього спільного з Расселом сина. Актриса вважає своїм сином і Бостона Рассела, сина Курта від першого шлюбу. Голді — це й щаслива бабуся вісьмох онуків. Тож Хоун і Рассел можуть сміливо претендувати на звання зразково-показової родини, яку акторці вдалося створити у Голлівуді.

Щодо кар'єри, то Голді пройшла довгий шлях у шоу-бізнесі. Від професійної танцівниці до оscarівської номінантки та однієї з перших актрис, яка вирішила продюсувати свої фільми.

Голді була природженою артисткою — танцювала та співала вдома, з трьох років завзято займалася балетом. У 17 років дізналася про дуже хорошу балетну студію і їздила туди на нічні класи. «Якщо чекаєш надто багато — не зможеш змиритися з реальністю, жити справжнім. Ніколи не знецінюй склянку з водою», — Голді все життя намагається дотримуватись цієї філософії.

У 18 років вона покинула університет і відкрила власну балетну студію. Справи йшли досить успішно, але мрії про бродвейську сцену взяли гору, і Голді поїхала до Нью-Йорка, де танцювала в кордебалеті.

Несподівано її «висмикнули» з кордебалету та запросили до шоу на телебачення. Продюсери були приємно здивовані, що дівчина має комедійний талант і вмєє грати.

Щойно стало зрозуміло, що Хоун світить акторська кар'єра, вона одразу звернулася до психологів. Роки аналізу та пошуку душевного спокою позначилися на стосунках із першим чоловіком. Гас Тріконіс, за якого вона вийшла 1969-го, був танцівником і теж мріяв про акторську кар'єру. Але не виніс успіхів дружини, яка на відміну від нього справді зробила кар'єру в Голлівуді.

Вони з чоловіком не жили разом із 1973 року, але на розлучення актриса подала лише 1975-го — після того, як музикант Білл Хадсон зробив їй пропозицію. У відповідь перший чоловік вима-

ЗІРКОВЕ ЖИТТЯ

Красивій жінці цікавіше не виходити заміж

Голді Хоун та Курт Рассел цього року відзначили 41 рік спільного життя

Голді Хоун і Курт Рассел.
Фото з сайту meta.ua.

гав відступних. На весіллі з Біллом Хадсоном Хоун уже була вагітна їхнім сином Олівером. Ще через 2,5 року народилася донька Кейт, але на той час стосунки подружжя дали тріщину. Причина та сама — ревності чоловіка до успіхів дружини.

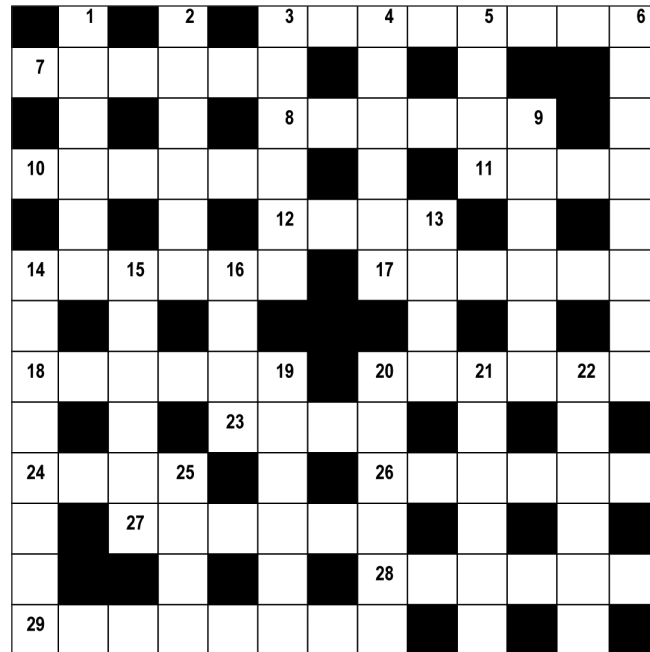
Голді Хоун мріяла зустріти чоловіка, абсолютно впевненого в собі. Таким чоловіком виявився Курт Рассел. Вони вперше зустрілися на зйомках 1967 року. Голді був 21 рік, Курту — 16. «Він був чарівним, але занадто юним для мене», — пізніше скаже про цю зустріч Голді. У 1983 році вони знову опинилися на одному знімальному майданчику.

Скільки разів Курта та Голді «розводили» і скільки ходило чуток про завершення цієї рідкісної голлівудської лавстори! Хай там як, але стосунки все витримали.

Сам Курт якийсь зізнався: «Отримавши Голді Хоун, здобуваєш непоганий шанс на щастя».

Коли Голді виповнилося 50 років, вона відчула бажання зайнятися чимось важливішим за акторство. Актриса почала вивчати роботу мозку і після трагедії у вересні 2001 року вже точно знала, чим займеться: написала дві книги, запустила фонд допомоги для дітей із психологічними проблемами. «Я всиновила набагато більше дітей у всьому світі, ніж можна було б припустити, просто не поширююся на цю тему», — каже Хоун.

78-річна актриса вже практично не знімається, натомість, як і раніше, — щаслива кохана Курта Рассела. Хоча вони так і не побралися офіційно, але цього року відзначили 41 рік спільного життя. ■

КРОСВОРД ВІД МАЛАНКИ №29

По горизонталі: 3. Регіон України, де вперше виявили коронавірус COVID-19. 7. Вимір діаметра стволу вогнепальної або іншої зброї. 8. Кам'яна чоловіча скульптура, яка тримає балкон. 10. Творча організація простору: інтер'єру, ландшафту. 11. «... вода, ... бистра вода. ... вода — і минають літа» (пісня). 12. Представник християнського народу, що живе в Єгипті, прямиий нащадок давніх єгиптян. 14. Прізвисько, яке дали козаки фавориту Катерини II Григорію Потьомкіну. 17. Популярна до окупації Донецька марка пива. 18. Комаха, що знищує дерев'яні речі. 20. Головний розпорядник поміщицького маєтку. 23. Знаменитий паризький музей, колишня резиденція королів. 24. Місто, в якому страшили Жанну д'Арк. 26. Особа командного і начальницького складу в збройних силах. 27. Кухня на кораблі. 28. Поема Гомера. 29. Великий острів біля Італії, який найдовше ізолювався від коронавірусу.

По вертикалі: 1. Язичницьке святилище для обрядів та принесення жертв. 2. Жердина у пташнику чи в клітці, на яку сідають на ніч кури. 3. Становище Марусі Богуславки чи Роксолани одразу після полону. 4. Руйнування структури під впливом системної кризи. 5. Частина судно-

вого такелажу для кріплення щогл і піднімання по них. 6. Хімічна назва срібла. 9. Наукове означення певного явища. 13. Бойова машина. 14. Юрист, який від імені держави посвідчує угоди та документи. 15. Велика ложка, якою розливають суп чи борщ. 16. Меблі для обіду чи навчання. 19. Прізвисько одного з головних героїв роману Михайла Булгакова «Біла гвардія». 20. Руйнування поверхні під впливом зовнішніх чинників. 21. Давньоєгипетський бог, що символізував відродження. 22. Тимчасове користування предметами чи приміщенням за гроші. 25. Рослина родини валеріанових, відома ефірними оліями.

Кросворд №28 від 10 липня

Наш партнер — Європейський фонд за демократію.

ПРИКОЛИ

— Моно, ви що, захворіли? — Ні, я здоровий. — А чого їсте пігулки? — Так термін придатності закінчується. * * *

— Фаїно Георгіївно, куди ви так нафарбувалися? — Піду в гості, поки вони самі не приперлися. * * *

У трамваї — Навіщо ти взяв два квитки? — Один загубиться, інший залишиться. * * *

— А якщо й інший загубиться? — Я ж не дурень, у мене є проїзний. * * *

— Моно, якщо добре вчити-мешся, купимо тобі комп'ютер. — А якщо таки погано? — Тоді купимо роляль або скрипку. * * *

— У вашому магазині не знайдеться хороших цукерок для лікаря? — Вам віддячити чи помститися?

ПОГОДА

18–19 липня за прогнозами синоптиків

Київ: хмарно з проясненнями, без опадів. Вітер північний, 1-3 м/с. Температура вночі +25...+26, удень +27...+30. Післязавтра вночі +22...+25, удень +26...+29.

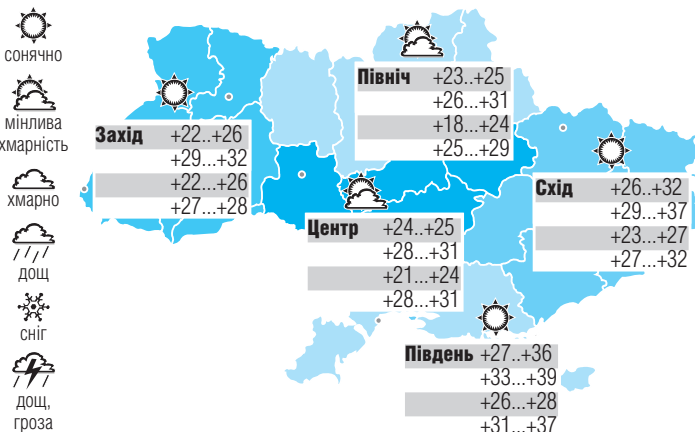
Курорти Карпат: хмарно з проясненнями, невеликий дощ.

Славське: вночі +17...+20, удень +22...+24.

Яремче: вночі +18...+19, удень +20...+24.

Міжгір'я: вночі +17...+21, удень +24...+29.

Рахів: уночі +18...+20, удень +22...+27.

Передплатні індекси: 60970, 1555
Наша адреса: 03057, Київ, пр. Перемоги, 50
Телефон редакції: +38 091 625 66 32
Електронна пошта редакції: ukrmoloda@ukr.net
Рекламне бюро: reklama-umoloda@ukr.net
Відділ реалізації: 454-84-41
sale_umoloda@ukr.net
«УМ» в інтернеті: http://www.umoloda.kyiv.ua

Відділи:
економіки — wagmer@ukr.net
культури, історії, суспільних проблем — vsamchenko@i.ua

Україна молода

Редактор Михайло Дорошенко
Засновник і видавець — ПП «Україна молода»
Свідоцтво про реєстрацію: КВ №3386 від 29.08.98
© Дорошенко М.І., 2013

При використанні наших публікацій посилання на «УМ» обов'язкове. Рукописи не рецензуються і не повертаються. Відповідальність за зміст реклами несе рекламодавець. Комерційні публікації виходять під рубриками: «Український виробник», «Позиція», «Банківська справа», «Фінансова експертиза», «Здоровенки були», «Це — працює!», «Знайомтеся — новинка», «Партнерство», «Програми», «Проекти», «Альма-матер», «Продукт», «Протистояння», «Вітасмо», «Любов і шана». Матеріали із позначкою © друкуються на правах реклами

Газета друкується у видавництвах: «Преса України» — у Києві Зам. 3009029 «Видавничий дім «Високий Замок» — у Львові Зам. блок № 128 Верстка та виготовлення фотоформ — комп'ютерний центр редакції «УМ», Газета виходить щосередини Тираж 58168